

Suvakkiviha: rasismia vai naisvihaa?

Diskurssianalyysi suvakkivihasta Facebookin keskusteluryhmässä

Pro gradu
Anna-Marika Aalto
Kasvatustiede
Lapin Yliopisto
2018

Lapin yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta

Työn nimi: Suvakkiviha: rasismia vai naisvihaa?

Tekijä: Aalto, Anna-Marika

Koulutusohjelma/oppiaine: Kasvatustiede

Työn laji: Pro gradu -työ X Laudaturtyö__ Lisensiaatintyö__

Sivumäärä: 52

Vuosi: 2018

Tiivistelmä:

Tämän pro gradu -tutkielma aiheena on suvakkiviha. Työn tarkoituksena on selvittää mitä suvakkiviha on ja mihin keskusteluun se oikein kiinnittyy. Suvakkiviha liittyy erityisesti vuoden 2015 tapahtumiin Suomessa, kun ennätysellinen määrä turvapaikanhakijoita tuli Suomeen. Yleinen keskustelu oli vilkasta ja vihapuhe lisääntyi yleisellä tasolla, mutta erityisesti se leimahteli sosiaalisessa mediassa. Aineiston tutkimukseen olenkin ottanut Facebookin avoimesta keskusteluryhmästä, joka on avoimen maahanmuuttajavastainen.

Tutkimusmenetelmänä sekä teoreettisena pohjana tutkimuksessa on diskurssianalyysi. Diskurssianalyysi pohjautuu sosiaaliselle konstruktivismille, jonka mukaan kieli rakentaa todellisuutta. Tällä tarkoitetaan sitä, että se miten asioista puhutaan samalla tuottaa todellisuutta. Diskurssianalyysi on laadullista tutkimusta ja tavoitteena on kuvata suvakkivihaa ilmiönä sosiaalisen median kontekstissa.

Aineistosta olen nostanut kolme diskurssia; rodullistamisen, sukupuolittamisen ja oikeuttamisen diskurssit. Suvakki rodullistetaan eri keinoin, tarkoituksen asettaa suvakki eriarvoiseen asemaan keskusteluryhmäläiseen verrattuna. Juuri toiseuttamisen kautta tehdään suvakista vihollinen, jota on helpompi vihata. Suvakin sukupuoli on näkyvästi selvästi ja poliittinen nainen pyritään leimaamaan hulluksi tai muutoin epäpäteväksi, jotta saataisiin hänet hiljennettyä. Suvakinainen seksualisoidaan vallankäytön osoituksena. Suvakkiviha oikeutetaan voimakkaasti; sitä ei pidetä vihapuheena eikä rasismina, vaan totuutena ja pyrkimyksenä pelastaa Suomi.

Avainsanat: diskurssianalyysi, suvakki, Facebook, maahanmuuttovastaisuus, rasismi, rodullistaminen, sukupuoli

Muita tietoja:

Suostun tutkielman luovuttamiseen kirjastossa käytettäväksi X

Suostun tutkielman luovuttamiseen Lapin maakuntakirjastossa käytettäväksi X
(vain Lappia koskevat)

Sisällysluettelo

1 Johdanto	4
2 Diskurssianalyysi	7
3 Vihapuhe	11
3.1 Vihapuheen määrittelyä.....	11
3.2 Rangaistava vihapuhe.....	12
3.3 Vihapuhe ja sananvapaus	14
3.4 Vihapuhe sosiaalisen ilmiönä	15
4 Rasismi	17
4.1 Rasismin määrittely.....	17
4.2 Rotu ja rodullistaminen.....	19
5 Aineiston keruu Facebookista	21
5.1 Facebook aineiston alustana	21
5.2 Rajat kiinni! -Kansanliike Facebook-ryhmä	22
5.3 Aineiston keräämisen eettisyydestä.....	24
6 Tutkimusongelma	25
7 Aineiston analysointi	26
7.1 Diskurssien muodostaminen.....	26
7.2 Suvakki rodullistetaan	26
7.3 Suvakkivihalla on sukupuoli.....	31
7.4 Suvakkivihaa oikeutetaan.....	35
8 Pohdinta	40
8.1 Tutkimuksen lähtökohdista	40
8.2 Pohdintaa analyysistä	42
8.3 Lopuksi	45
Lähdekirjallisuus:	47

1 Johdanto

Tämän pro gradu -tutkielman aiheena on suvakki- ja viha; termi ja aihe, jotka vaativat selitystä. Olen seurannut viimeisen parin vuoden aikana velloutta keskustelua sekä julkisuudessa että netissä ja törmännyt tähän uuteen käsitteeseen suvakista ja vihasta heitä kohtaan. Olen halunnut selvittää mikä ja kuka tämä suvakki oikein on ja miten viha suvakia kohtaan ilmenee. Käytän tietoisesti sanaa suvakki ilman lainausmerkkejä, sillä haluan korostaa suvakki-ilmiön todellisuutta ja arkipäiväisyyttä. Termi suvakki on jokapäiväisessä käytössä sekä arkikielessä että mediassa ja vaikka kyseessä onkin puhekielen ilmaisu, on se terminä niin mielikuvia herättävä, että lainausmerkit eivät siihen kuulu. Suvakki on yhdistelmä kahdesta sanasta: suvaitsevainen ja vajakki eli vajaaälyinen. Suvakki on suvaitsevainen erityisesti maahanmuuttoon ja pakolaisuuteen liittyvissä asioissa, mutta laajennettuna on suvaitsevainen muitakin erityisryhmiä kohtaan, kuten sateenkaariperheitä, homo – ja transseksuaaleja sekä erityistarpeita omaavia ihmisiä kohtaan. Suvakki on terminä loukkaava ja sillä pyritään korostamaan henkilön alentunutta älykkyydosamäärää yhteydessä maahanmuuttoon suhtautumiseen. Suvakki ei kuitenkaan ole pelkästään henkilöön viittaava termi, vaan sillä voidaan viitata myös ihmisjoukkoihin tai organisaatioihin, esimerkiksi suvakkihallitus tai suvakkimedia.

Suvakki- ja viha liittyy voimakkaasti siis maahanmuuttoon ja pakolaisuuteen. Vuoden 2015 aikana Suomeen tuli ennätysellinen määrä turvapaikanhakijoita muihin vuosiin verrattuna. Vuoden 2015 aikana Suomeen jätettiin 32 476 turvapaikkahakemusta, kun esimerkiksi aiempina vuosina tuo määrä oli 3 651 hakemusta (Maahanmuuttovirasto 2015; Maahanmuuttovirasto 2014). Turvapaikanhakijoiden räjähdysmäinen kasvu on synnyttänyt kiivasta keskustelua maahanmuutosta, pakolaisuudesta sekä turvallisuuden tunteesta. Aiheesta on nyt tehty lukuisia keskusteluohjelmia, blogeja ja poliittisia avauksia. Tilanne on joka tapauksessa ainutlaatuinen Suomen historiassa. Tämä keskustelu ei kuitenkaan ole pysynyt sivistyneen diskurssin tai argumentoinnin

piirissä, vaan näyttäytyy rumana ja ilkeämielisenä, ulkomaalaisia julmasti pilkkaavana sekä joissain tapauksissa suorana vihana. Maahanmuuttokeskustelussa vihamielisyys maahanmuuttajia ja heitä suvaitsevia kohtaan on erittäin räikeää.

Suvakkivihassa näyttäytyy useita eri ilmiötä ja käsitteitä yhtä aikaisesti ja tämän työn avulla pyrin jäsentämään ja kuvaamaan tuota ilmiötä. Alkuperäisenä tarkoituksenaan oli itsekkin ymmärtää tätä ilmiötä paremmin. Mistä suvakkivihassa on oikein kysymys? Selkeästi kyse on rasismista, sillä niin ilmeisesti suvakki liittyy maahanmuuttoon ja pakolaisuuteen sekä niiden voimakkaaseen vastustamiseen. Netissä rasismi ilmenee vihapuheena, jossa on omat lainalaisuudet ja problematiikkansa. Vihapuhetta selitetään ja puolustellaan sananvapaudella, joka myös liittyy olennaisesti tähän kokonaisuuteen. Näennäisesti suvakkivihasta löytyy myös viitteitä sukupuolittuneisuudesta, joka tuo oman aspektinsa ilmiöön. Tämä kaikki kun vielä viedään sosiaalisen median maailmaan, jossa yhdistyy näennäinen nimettömyys, samanmieliset ihmiset ja oma tapa kommunikoida, niin ilmiö on vähintäänkin moniulotteinen. Tästä monimutkaisesta kokonaisuudesta on kysymys, kun puhutaan suvakkivihasta. Tässä työssä pyrin tutkimaan millaisena suvakkiviha näyttäytyy.

Itse vihapuhe on ilmiönä monimuotoinen ja vaikeasti määriteltävissä. Lainsäädännöllisesti ollaan varmasti pahasti jäljessä nykyistä aikaa ja lakia on myös vaikea valvoa nykyisessä internetiin painottuvassa keskustelukentässä. Vastakkain ovat sananvapauden käsite ja rangaistavan vihapuheen määritelmä. Mitä tahansa ei saa sanoa, mutta silti jokaisella demokraattiseen järjestelmään kuuluvan henkilöllä tulee olla oikeus ilmaisemaan mielipiteitään; olivatpa ne kuinka suosittuja tai paheksuttavia tahansa. Tämän kanssa joudumme tasapainottelemaan, rajanveto kun on vaikeaa, niin viranomaisille kuin tavalliselle kansallekin. Vihapuhe on käsitteenä laaja ja aiheena monimutkainen. Jotta ilmiötä pystyy ymmärtämään ja kuvaamaan oikein, tulee ymmärtää se viitekehys, jossa se esiintyy. Vaikkakin vihapuhetta on ollut kautta aikain ihmiskunnan historiassa, on sen nykyinen muoto maahanmuuttokeskustelussa

ainutlaatuinen. Sosiaalisessa mediassa ja internetissä vihapuhe pääsee kasvamaan ja kerää ympärilleen uusia ihmisiä. Maahanmuuttokeskustelussa myös rasismi saa uusia muotoja tai ainakin uusia kohteita. Sosiaalisen media oma retoriikka ja kirjoitusmuoto luovat uudenlaista ilmaisumuotoa, jota voidaan tulkita vihapuheen ilmentymänä.

Sosiaalinen media, ja erityisesti Facebook, on luonut uudenlaisen keskustelutavan. Oman mielipiteen ilmaiseminen ei ole pelkästään sanallista, vaan sitä toteutetaan myös ”tykkäämällä” ja linkittämällä. Facebook-kieli on yleensä lyhytsanaista ja keskustelut muodostuvat monesti tiettyjen linkitysten ympärille. Alkuperäinen linkki vie uutislinkkiin, jolla omia mielipiteitä pyritään vahvistamaan. Tässä yhteydessä törmätään myös niin kutsuttuihin valemedioihin, joita on Suomessa herännyt viime vuosina. Nämä taloudellisista syistä toimivat uutismedioiksi verhoutuneet valemediat omalta osaltaan levittävät rasistista maailmankuvaa.

Olen kerännyt aineistoni Facebookista avoimesta keskusteluryhmästä, joka on vähintäänkin maahanmuuttovastainen. Tämänkaltaiset ryhmät ovat yllättävän suosittuja ja keskustelu niissä on vilkasta. Koska aineistoni on verkkoaineisto ja haluan tutkia suvakkivihaa ilmiönä, niin olen kokenut diskurssianalyysin erinomaisena tutkimusmenetelmänä tähän kyseiseen työhön. Diskurssianalyysi sopii paitsi menetelmänä, niin myös teoreettisena lähtökohtana tutkimukselle. Diskurssianalyysin keskiössä on ajatus siitä, että se miten asioista puhutaan myös tuottaa todellisuutta. Siitä on suvakkivihassakin viime kädessä kysymys; miten suvakista puhutaan ja se, millaista kieltä siinä yhteydessä käytetään, tuottaa ajatusmalleja suvakki-ilmiöstä.

2 Diskurssianalyysi

Olen valinnut tutkimusmenetelmäksi diskurssianalyysin, sillä olen ollut erityisen kiinnostunut siitä, miten vahvasti kieli on avainasemassa suvakkisanan käytössä keskusteluissa. Oma ennakkokäsitykseni on, että koska keskustelu on hyvin arvolatautunutta, niin kieli saa erityisen vahvan aseman. Tärkeää on myös miten asioista puhutaan, ei pelkästään se mistä puhutaan. Arvolatautuneen keskustelun keskiössä lienee mielipidevaikuttamisen tahto, keskustelulla pyritään johonkin. Suvakkikeskusteluissa on ollut ominaispiirteenä myös uuden sanaston muodostuminen, joka on hyvin mielenkiintoinen. Jotta keskustelussa pysyy mukana, on osattava tämä uusi sanasto ja ilmaisujen merkitykset. Näiden ominaisuuksien tutkimiseen diskurssianalyysi toiminee menetelmänä ja viitekehyksenä parhaiten.

Kielenkäyttöä voidaan analysoida kahdesta eri näkökulmasta; joko kieli kuvaa todellisuutta tai rakentaa sitä. Kielen avulla voidaan siis vain kuvata faktoja; tätä kutsutaan "realistiseksi" näkökulmaksi. Toisen näkökulman mukaan kieli on osana todellisuutta ja samalla luo sitä. Tätä kutsutaan usein sosiaalisesti konstruktionismiksi ja diskurssianalyysi pohjautuu tähän näkökulmaan. (Jokinen, Juhila & Suoninen 1993, 9.) Sosiaalinen konstruktivismi pohjautuu siihen, että todellisuus ei elä niin sanotussa tyhjiössä, vaan on aina kiinnittynyt johonkin kulttuuriin tai kontekstiin, johonkin merkityssysteemiin (Jokinen, Juhila & Suoninen 2016, 251-252). Ihminen ei sanoita todellisuutta tyhjiössä, vaan on aina sidottu aikaan, paikkaan, kulttuuriin ja kontekstiin.

Sosiaalisen konstruktivismin mukaan todellisuus muodostuu sosiaalisessa vuorovaikutuksessa, jossa kommunikointivälineenä kieli on hyvin merkittävässä asemassa. Kielenkäyttö on kuitenkin paljon monipuolisempaa kuin pelkkä ilmaisukeino; se on myös hyvin sosiaalista toimintaa. Siksi on tärkeää tutkia kieltä todellisuuden rakentajana. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 12-13.) Diskurssianalyysi voidaankin määritellä sellaiseksi kielenkäytön tutkimukseksi,

jossa yksityiskohtaisesti analysoidaan sosiaalisen todellisuuden tuottamista erilaisissa sosiaalisissa käytännöissä (Jokinen, Juhila & Suoninen 2016, 17). Tavoitteenahan on nimenomaan tutkia millaisia merkityksiä nykyisessä vihapuheessa tuotetaan ympäröivästä maailmasta ja ihmisistä. Tutkimus ei lähde tarkastelemaan miksi yksilöt toimivat tietyllä tavalla tai miksi he käyttävät vihapuhetta keinona, vaan millaista sosiaalista todellisuutta juuri tämänkaltainen vihapuhe tuottaa.

Jokisen, Juhilan & Suonisen (1993) mukaan diskurssianalyttinen tutkimus nojaa tietyille oletuksille, mutta on tutkimusongelmasta ja lähtökohdasta riippuvaista miten näitä oletuksia painotetaan yksittäisissä tutkimuksissa. Yksi keskeinen oletus tosiaan on, että kielenkäytöllä on sosiaalista todellisuutta rakentava luonne. Tällä tarkoitetaan juurikin sitä, että käyttämämme kieli ei pelkästään kuvaa ympärillä olevaa maailmaa, vaan on oleellinen osa ympäröivän sosiaalisen todellisuuden rakentajana. Kielen avulla me ihmiset annamme kohteille merkityksen; kieli osallistuu todellisuuden rakentamiseen. Diskurssianalyysin tavoitteena on juuri tämän ilmiön näkyväksi tekeminen sekä miten kielen avulla asioita käsitellään, arvioidaan ja merkityksiä niille tuotetaan. (Jokinen, Juhila & Suoninen 1993, 17-19.)

Toinen keskeinen oletus diskurssianalyttisessä tarkastelussa on kielenkäytön seurauksia tuottava luonne. Kieli kun ei pelkästään kuvaa maailmaa, vaan lausumilla samalla väitetään jotain todellisuuden luonteesta. Diskurssianalyysin tehtävänä on tutkia myös niitä puhetapojen seurauksia, joissa pyritään joko tietoisesti tai tiedostamattomasti vaikuttamaan toisiin ihmisiin. (Jokinen, Juhila & Suoninen 1993, 41-43.) Analyysin tehtävänä ei ole pohtia kuinka tarkoituksenmukaista tai tietoista vaikuttaminen on, ja usein juuri tiedostamattomien asioiden tuottaminen ja vallitsevien arvolausumien toistaminen on analyysin kannalta kaikkein kiinnostavinta (Potter & Wetherell 1989, 178). Diskurssianalyysin avulla pyritäänkin tuomaan näkyviksi ideologisia seurauksia; kannanottaminen on sallittua, kunhan se ovat perusteltavissa

suhteessa analyysiin. Tutkija itse siis myös tuottaa todellisuutta omalla tulkinallaan. (Jokinen, Juhila & Suoninen 1993, 44-45.)

Diskurssianalyysillä on luontaista analysoida juuri vihapuhetta sekä puhetapojen tuottamia rassistisia seurauksia. Vihapuheen tarkoituksena on tiedostamatta tai tietoisesti toistaa ja vahvistaa negatiivisia oletuksia ja tuntemuksia asioista, ilmiöistä tai ihmisistä. Vihapuheessa on myös helposti havaittavissa kielenkäytön seurauksia tuottava ominaisuus; toistamalla tiettyjä puhetapoja tuotetaan ennakkoluuloja. Nämä ennakkoluulot voivat helposti muodostua tarpeeksi toistettuna rakenteellisiksi. Kielenkäytöllä voikin olla sekä tilannekohtaisia että ideologisia seurauksia (Jokinen, Juhila & Suoninen 1993, 42-43). Tässä kohtaan hyvin oleellinen näkökulma on kielenkäytön konteksti; se missä kontekstissa kieltä käytetään luo omaa merkitystään viestille (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 24). Konteksti eli tilannesidonnaisuus antaa myös vihapuheelle oman näkökulmansa; missä tilanteessa ja miten sanomaa levitetään, luo myös omaa sosiaalista todellisuutta.

Diskurssianalyysi on kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta. Tarkoituksena ei ole mitata kuinka paljon ilmiötä, kuten vihapuhetta tietyissä kontekstissa esiintyy tai kuinka monta kertaa jotain tiettyä sanmuotoa käytetään. Laadullisen tutkimuksen päämääränä on kuvata, tutkia ja selittää ilmiötä. Diskurssianalyysi kun keskittyy nimenomaan siihen mitä merkityksiä kielen avulla luodaan, on tuotettava tieto kuvaavaa eli laadullista. Laadullisen tutkimuksen analysoinnissa on yksi merkittävä seikka myös kontekstisidonnaisuus; diskurssianalyysin yksi keskeinen teoreettinen lähtökohta. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 139-141.) Vihapuhetta analysoidessa tuleekin ottaa huomioon juuri kontekstisidonnaisuus; mihin ilmiöön ja keskusteluun vihapuhe kiinnittyy ja mitä siitä seuraa.

Miten diskurssit sitten muodostetaan; mitä ne diskurssit oikein ovat? Jaana Vuori (2001) määritteli diskurssin puhe- ja ajattelutavaksi tietystä aihealueesta, jotka ovat muodostuneet toiston ja variaatioiden kautta. Ne opitaan ja osataan monesti niin hyvin, että niitä on vaikea tunnistaa opituksi. (Vuori 2001, 80.) Usein

sanotaankin, että diskurssit "nousevat" aineistosta itsestään. Minun tulkintani on kuitenkin, että tutkijana teen aktiivista valintaa, siitä mitä aineistosta nostan esille. Jokinen, Juhila & Suoninen (2016, 418) kutsuvat tätä tapaa aineiston analysoinniksi "motivoitunein silmin". Tällä tarkoitetaan sitä, että teen tutkijana tietoisia valintoja, miten aineistoa luen ja samalla otan kantaa, miten asioiden tulisi olla. Tämä lukutapa lienee erityisen yleinen sekä rasismien että sukupuolentutkimuksessa. Koenkin, että erityisesti tässä työssä kyseinen tapa lukea aineistoa on hyväksyttävä. Olen aktiivisesti siis nostanut aineistosta diskursseja, jotka todentavat "suvakkivihan" olemassaoloa.

3 Vihapuhe

3.1 Vihapuheen määrittelyä

Vihapuhe on julkisessa keskustelussa ollut viime vuosina kasvavassa määrin esillä. Ja vaikka siitä puhutaan paljon, niin sen määrittelemisen on haastavampaa. Siitä, mikä lasketaan vihapuheeksi, ollaan montaa mieltä. Vihapuhe on käsitteenä moniulotteiden ja tietyllä tapaa hankalasti määriteltävissä. Suomen lainsäädännössä ei ole tarkkaa määrittelyä vihapuheelle, eikä kansainvälisestikään ole olemassa yhtä hyväksyttyä määritelmää (Neuvonen 2015, 21).

Vihapuhe tulee ymmärtää aina kontekstissa. Vihapuhe voi ilmetä rauhallisessa sävyssä, mutta olla sisällöltään vihaa lietsovaa, tai se voi olla suoraan aggressiivista, rasistista ja solvaava ilmaisua (Pöyhtäri, Haara & Raittila 2013, 19). Vihapuhetta sellaisenaan ei ole laissa määritelty eikä kielletty, joten on olemassa myös niin sanotusta sallittua vihapuhetta, joka on vain kulttuurisesti tuomittavaa ja hyvien tapojen vastaista. Sekä kansainvälinen laki että Suomen laki antaa kuitenkin tiettyjä kriteerejä siitä, milloin vihapuhe on rangaistavaa.

Onkin tärkeää erottaa nuo kaksi toisistaan eroavaa merkitystä puhuttaessa vihapuheesta. On siis olemassa juridinen ja rangaistuksiin johtava vihapuhe, jolla viitataan Rikoslain asetukseen 11:10, jossa vihapuhe määritellään vähemmistöryhmiä leimaavana ja halventavana puheena, joka yllyttää väkivaltaan kyseisiä ryhmiä kohtaan (Pöyhtäri, Haara & Raittila 2013, 18). Toisaalta yhtä lailla kiinnostavaa on tutkia juuri sitä vihapuhetta, joka jää lainsäädännöllisesti rangaistavien tekojen ulkopuolelle. Laajasti käytetty määritelmä vihapuheesta on vuonna 2009 Euroopan komitean käyttämä ohjeistus, jonka mukaan vihapuhe on ilmaisua, joka levittää, lietsoo, edistää tai oikeuttaa etnistä vihaa, ulkomaalaisvastaisuutta, antisemitismiä tai muuta vihaa, joka pohjautuu suvaitsemattomuuteen, sekä tarkemmin ääri-nationalistinen ja

ääri-etnosentrinen suvaitsemattomuus, syrjintä ja vihamielisyys vähemmistöjä, maahanmuuttajia sekä maahanmuuttotaustaisia ihmisiä kohtaan (Euroopan komitea 2009, 1). Vihapuhe on kuitenkin aina negatiivista, ikävää ja kuten historia opettaa, voi sillä olla vaikutusta myös tekoihin. Vihapuhe voi synnyttää väkivaltaa ja olla siis itsessään myös väkivallan muoto.

3.2 Rangaistava vihapuhe

Lainsäädännöllisestä näkökulmasta voidaan siis tuomita tietynlainen vihapuhe. Teon täytyy täyttää jokin rikoslaiassa olevan rikoksen tunnusmerkistö, toisin sanoen ketään ei voida tuomita teosta, jonka tunnusmerkistöä ei ole kirjattu lakiin (Neuvonen 2015, 23). Vihapuheen tunnusmerkkejä löytyy yleisesti ottaen rasistisiksi rikoksiksi luonnehdituista rikoksista, joita ovat kiihottaminen kansanryhmää vastaan (Rikoslaki 11:10), törkeä kiihottaminen kansanryhmää vastaan (Rikoslaki 11:10a) sekä uskonrauhanrikkominen (Rikoslaki 17:10). Muita rikosnimikkeitä ovat muun muassa syrjintä (Rikoslaki 11:11), julkinen kehottaminen rikokseen (Rikoslaki 17:1), kunnianloukkausrikokset (Rikoslaki 24:9-10), laitton uhkaus (Rikoslaki 25:7) ja vainoaminen (Rikoslaki 25:7a). Näistä voidaan erottaa kaksi erilaista ryhmää. Kiihottamisrikokset (Rikoslaki 11:10-10a) kohdistuvat tiettyyn kansanryhmään, kun kaikki muut rikosnimikkeet voivat kohdistua myös yksittäisiin ihmisiin tai ihmisiin (Neuvonen 2015, 24).

Vuonna 2011 tehtiin lukuisia muutoksia kiihottamisrikoksiin, joiden tarkoituksena oli täsmentää, selkiyttää ja päivittää lain muotoa ja tarkoituksena oli kriminalisoida viharikoksia nykyajassa sekä yhtenäistää Suomen lainsäädäntö Euroopan Neuvoston ja Kansainvälisten yhteistyösopimusten kanssa. Tärkeimpänä kärsenä lain uudistamiseen oli rasistisissa vihapuheissa, jotka olivat lisääntyneet julkisuudessa. Tahallinen väkivaltaan tai vihaan kehottavan ja väkivaltaa tai vihaa puolustavan aineiston julkinen levittäminen haluttiin säätää rangaistavaksi. Lisäksi kansainvälisesti haluttiin tuomita joukkotuhonta tai ihmisyyttä vastaan tehtyjen rikosten julkinen puolustaminen, kieltäminen ja vakava väheksyminen.

Näitä selvennettiin vielä lisäämällä rikoslistaan rasismiin ja muukalaisvihaan perustuva uhkaus sekä loukkaus. Vihapuheen tuomittavuuteen vaikuttaa oleellisesti sisällön lisäksi myös tahallisuus. Suomi kuitenkin rajoitti kriminalisointivaatimuksia, niin että rangaistava teko suoritetaan tavalla, joka on uhkaava, alentava tai loukkaava. Tällä lisäyksellä haluttiin turvata laaja sanavapauden suoja. (Hannula 2015, 168-169, 182-183.)

Lain sanamuodoilla, kuten ”asettaa yleisön nähtäville” tai ”pitää saatavilla” levittämisen lisäksi, laajennettiin kuitenkin lain toimivuutta nykyaikaisessa sosiaalisessa ja julkisessa kentässä. Näin myös rikoksen tunnusmerkit täyttyvät, jos henkilö pitää esimerkiksi vihaan yllyttävää kirjoitusta internet-sivuillaan, vaikkei olisi sitä itse kirjoittanutkaan. (Neuvonen 2015, 49.) Syyskuussa 2011 Julkisen sanan neuvosto lisäsi ohjeita omille jäsenille ottamalla käyttöön liitteen journalistisiin ohjeisiin ”Yleisön tuottama aineisto tiedotusvälineiden verkkosivuilla” (Julkisen sanan neuvosto 2011). Tällä on haluttu lisätä verkkosivujen ylläpitäjän vastuuta poistaa asiatonta kirjoittelua. Median verkkosivuilla käyty keskustelu on värikästä ja osaksi asiatonta ja vihamielistä; nyt journalistisilla medioilla on siis velvoite joko ennakoivasti tai jälkikäteen muokata ja poistaa muun muassa vihaa lietsovat, väkivaltaan yllyttävät ja syrjivät sisällöt. Tämän kaltainen moderointi on varmasti siistinyt tiettyjen verkkosivujen keskustelua, mutta pelkona voi olla, että vihamielinen ilmaisu on vain siirtynyt moderoimattomille keskustelupalstoihin. (Pöyhtäri, Haara & Raittila 2013, 21.)

Kesällä 2016 suuret sosiaalisen median palveluntuottajat Facebook, Twitter, Youtube sekä Microsoft sopivat Euroopan Neuvoston kanssa konkreettisista ohjeista poistaa ja puuttua ilmoitettu vihapuhe (Euroopan Neuvosto 2016). Voidaan yleisesti olettaa, että juuri näillä foorumeilla, joissa keskustelu, kommentointi ja tiedonjako ovat nopeaa ja lyhyttä, on moderointia haastavinta toteuttaa. Näin ollen vihapuheen esiintymiseltä voidaan tuskin välttyä.

3.3 Vihapuhe ja sananvapaus

Vihapuheen ja sananvapauden välinen suhde ei ole yksinkertainen, ja aina vihapuhetta tutkittaessa on tulkittava sitä myös sananvapauden näkökulmasta. Suomen perustuslain 12 §:n 1 momentissa turvataan sananvapaus kaikille, johon sisältyy: ”..oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä”. Suomea velvoittavat sananvapauskysymyksessä toki myös YK:n yleissopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus, joissa määritellään sanavapautta ja siihen kuuluvia täsmennyksiä tarkemmin. Yleisesti ottaen sanavapautta pidetään perus- ja ihmisoikeutena, ja se kuuluu demokraattisen yhteiskunnan peruspiirteisiin. Koska sananvapaus on niin merkittävä ihmisoikeus, ei minkään muotoista tai sisältöistä ilmaisua lähtökohtaisesti suljeta sen ulkopuolelle. Näin ollen sananvapaus voi suojata myös vihapuheena pidettäviä ilmaisuja. (Neuvonen 2015, 24-28.)

Sananvapauden tilaa Suomessa pidetään verrattain hyvänä. Erityisesti toimittajilla Suomessa koetaan olevan erityinen sananvapaus, eikä valtion koeta harjoittavan Suomessa sensuuria, vaan ilmapiiri on vapaa ja sananvapautta arvostetaan arvona. Enemmän ongelmia syntyy yksityisten ihmisten harjoittamassa sananvapaudessa. Sananvapaus ei tarkoita sitä, että kaikki ilmaisumuodot kuuluvat sananvapauteen; sananvapaus ei ole absoluuttinen oikeus. Erityisesti maahanmuuttokeskustelu Suomessa on herättänyt kiivasta keskustelua ja rajanylityksiä rangaistavan vihapuheen puolelle on syntynyt. (Pöyhtäri, Haara & Raittila 2013, 26, 156-157).

Vihapuhe myös rajoittaa sanavapautta. Suomen Yleisradio (YLE) julkaisi Viha-sivustonsa keväällä 2013, johon oli kerätty kertomuksia toimittajilta, poliitikoilta, tutkijoilta sekä asiantuntijoilta, jotka olivat joutuneet vihapuheen uhreiksi; näiden kertomusten yhteinen viesti oli sama: ”Vihapuheen tarkoitus on häpäistä ja vaientaa” (YLE 2013). Tampereen Yliopiston COMET-tutkimuskeskuksessa toteutettiin tutkimus vuosina 2012-2013, jossa tarkasteltiin miten aggressiivinen puhe kaventaa sananvapautta, hiljentämällä toimittajia ja tutkijoita, sillä pelko heihin kohdistuvasta puheesta johtaa itsesensuuriin (Pöyhtäri, Haara & Raittila

2013, 7-9). Vihapuheen ja sananvapauden suhde on siis oravanpyörä, jossa vihapuhetta harjoittavat tahot vaativat itselleen sananvapauden tuomaa turvaa, mutta samalla omalla vihapuheellaan pelottelevat toisia toimijoita hiljenemään vaikeista aiheista ja näin ollen rajoittavat toisten sananvapautta.

3.4 Vihapuhe sosiaalisen ilmiönä

Vihapuhe ei ole uusi ilmiö, vaan sitä on esiintynyt jo pitkään. Vihapuhetta on käytetty poliittisena aseena sortotilanteissa, ja sitä on systemaattisesti käytetty myös valtion toimesta. Tunnetuimpia ja tutkituimpia vihapuheen ilmentymiä on natsi-Saksassa harrastettu propaganda juutalaisia kohtaan. Valtion hallinnoima yleisradio sekä hallituksen linjaa noudattavat sanomalehdet saivat ainoana jäädä julistamaan propagandaan arjalaisen rodun ylivoimaisuudesta sekä juutalaisvihasta (Sundström 2007, 175-176). Vastaavaa vihapuhetta juutalaisia kohtaan on esiintynyt ympäri maailma ja sitä löytyy myös Suomesta. Jari Hanski (2006) on tutkinut juutalaisvastaisia kirjoituksia suomalaisista aikakauslehdistä vuosilta 1918-1944. Aineistoa, joissa juutalaisvastaisuus on ilmeistä, löytyi merkittävästi. Eniten kirjoituksia löytyi äärioikeistolaisissa ja äärikansallismielisissä julkaisuissa. (Hanski 2006, 31.)

Tuoreempia esimerkkejä vihapuheesta löytyy paljon lähempää. Vihapuhe nousi otsikoihin vuonna 2011 Anders Breivikin joukkosurman jälkeen (Pöyhtäri, Haara & Raittila 2013, s.33). Breivik suunnitteli kaksi erillistä terroritekoa surmaten yhteensä 77 ihmistä, joista valtaosa oli sosialidemokraattisia nuoria viettämässä kesäpäiviä. Breivik suunnitteli tekonsa etukäteen ja on julkisesti kommentoinut tekoaan useasti. Hän on äärioikeistolainen ja kuului useaan islamvastaiseen internetryhmään. (Borchgrevink 2014, 8.) Øyvind Strømme (2013) on kirjoittanut äärioikeistosta ja vastajihadismista nettiyhteisöissä, ja on seurannut erityisesti Norjassa vallinnutta nettivihaa ja poliittista tunnelmaa äärioikeiston käyttäessä islamvastaista retoriikkaa. Hän on tullut johtopäätökseen, että yhteiskunnan hyväksymällä vihapuhe, yhteiskunta hyväksyy äärimielipiteet. Nämä

äärimielipiteet eivät olleet vain yksinäisen tekijän, tässä Breivikin, mielikuvituksessa, vaan tietyissä yhteisöissä hyväksytyjä ja kannatettuja ajatuksia. Tämä on vihapuhetta, johon tulee puuttua. (Strømnen 2013, s 200-201.) Samankaltaisia väkivaltaan johtaneita vihapuheita ovat Suomessa Jokelan ja Kauhajoen kouluampumiset. Vihapuhe pelottaa ja ahdistaa, ja niin sen kuuluukin tehdä.

Erityispiirteenä vallitsevassa vihapuheessa on internetin tuoma alusta, joka antaa mahdollisuuden laajalle joukolla ilmaista ja levittää mielipiteitään vaikeasti kontrolloitavassa välineessä (Haasio 2013, 111). Facebook, Twitter ja erilaiset kommenttiblogit sekä foorumit tuottavat erilaista kommunikointia. Lyhyet kommentit ja erilaisten valemedioiden luomat otsikoiden linkittäminen tekevät kommunikoinnista nopeaa ja laajan joukon tavoitettavaa. Erilaiset ryhmittymät, joissa samanmielisiä ihmisiä kokoontuu, luo ilmapiirin, missä vihapuhe saa kannatusta ja kritiikki puuttuu. Tämä niin sanotusti suljettu maailma korostaa entisestään henkilöiden ennakkokäsityksiä, kun kaikki ryhmään kuuluvat ovat jollakin asteella samaa mieltä (Rantanen 2014). Hyväksyntä ja vahvistus omassa pienessä ryhmässä antaa voimaa viedä keskustelu myös yleisille foorumeille.

4 Rasismi

4.1 Rasismin määrittely

Rasismi näkyy ja kuuluu nykyisessä maahanmuutto- ja monikulttuurisuuskeskustelussa, ja siksi onkin tärkeää myös määritellä rasismin käsitettä. Mutta rasismi ei ole terminä niin yksioikoinen kuin me sen monesti arkikielessä käsitämme. Rasismi – kuten vihapuhekin – omaa negatiivisen painolastin; jonkin asian rasistiseksi nimeäminen on samalla sen tuomitsemista. Yleisesti rasismi jaetaan neljään tyyliin: vanhaan rasismiin, uusrasismiin, rakenteelliseen rasismiin sekä arkirasismiin. (Puuronen 2011, 7-8.) Näistä vanharasismi ja uusrasismi edustavat rasismia ideologioina eli ajatusjärjestelminä, kun rakenteellinen rasismi ja arkielämän rasismi ovat enemmän rasismin ilmenemisen muotoja. Rasismi on kuitenkin monimuotoinen ilmiö, jossa ideologinen, rakenteellinen ja arkielämän rasismi kulkevat päällekkäin ja esiintyvät eri tavoin yhteen kietoutuneina (Puuronen 2011, 61).

Vanhalla rasismilla tarkoitetaan perinteisesti ideologiaa, jossa ihmiset jaetaan biologisiin ja sosiaalisiin ryhmiin syntyperän ja rodun mukaan. Rodut ovat ideologian mukaan eriarvoisia tai vähintäänkin hierarkkisia. Vanhaa rasismia on tutkittu pitkään, sillä historialliset esimerkit siitä ovat laajasta dokumentoituja. Valtiollinen rasismi aina vuoteen 1945 saakka harjoitti nimenomaan rotuun perustuvaa rasismia. Amerikassa rotuerottelu, Etelä-Afrikassa Apartheid-järjestelmä tai Saksan natsismi perustuivat ajatukseen hierarkkisesta rotujärjestelmästä, toisin sanoen valkoinen rotu oli parempi tai korkeampi kuin muut rodut. (Puuronen 2011, 11.) Jo ennen toista maailman sotaa biologinen tiede, johon rotujaottelu alun perin perustui, on osoittanut vakuuttavasti ja yksimielisesti, että ihmiskuntaa ei voida jakaa rotuihin biologisten, geneettisten tai fyysisten ominaisuuksien perusteella. (Joronen & Salonen 2006, 15-16).

Uusrasismi painottaa enemmän etnisyyttä, kulttuuriin perustuvaa luokittelua, jossa ihmiset jaetaan ryhmiin esimerkiksi kielen, uskonnon tai tapojen perusteella. Uusrasismiin liittyy vahvasti myös kulttuurien hierarkkinen järjestys, kuten vanhaankin rasismiin. Valtaväestön kulttuuri esitetään kehittyneempänä tai parempana. Maahanmuutto ja pakolaiskeskustelussa Suomessa rasismi pohjaa usein tähän uusrasismiin muotoon; maahanmuuttajien paikka ei ole Suomessa, heidän kulttuurinen kotinsa ei ole Suomessa. Maahanmuuttoa ja pakolaisuutta vastustetaan, jotta nämä erilaiset kulttuurit eivät sekoittuisi ja sitä voidaankin kutsua myös kulttuurihygieniaksi. Uusrasismi sisältää vaatimuksen maahanmuuttajien kulttuurin luopumisesta ja sulautumisesta vallitsevaan kulttuuriin. Vanhassa rasismissa rotuhygienialla perusteltiin fyysisesti erilaisten ihmisten hävittäminen; uusrasismissa hävitetään kulttuurinen erilaisuus assimilaatiopolitiikalla. (Puuronen 2011, 55-57.)

Rakenteellisesta rasismista puhuttaessa tarkoitetaan yhteiskunnan rakenteissa olevasta epätasa-arvoistavasta lainsäädännöstä tai käytännöistä. Julkiset tai yksityiset instituutiot voivat olla rassistisia, eli ne asettavat ihmiset eriarvoiseen asemaan. Suomessakin on lainsäädännössä syrjiviä lakeja, esimerkiksi saamelaisia koskevassa kielikysymyksissä. Saamelaisilla on alkuperäiskansana oikeus siihen, että heitä ei väkisin sulauteta valtaväestöön. Alkuperäiskansoilla on oikeus säilyttää oma kieli ja saada opetusta siihen. Suomessa saamen kielen opetus on rajallista ja todellisuudessa saamelaiset pakkoassimiloidaan suomalaiseen kulttuuriin. (Puuronen 2011, 59 & 125.) Myös vuonna 2017 vahvistettu perheen yhdistämisdirektiivin tiukentaminen voidaan tulkita rakenteellisena rasismina. Hallitus hyväksyi asetuksen, jonka mukaan kansainvälistä turvaa saavilta edellytetään tiettyä tulorajaa, jotta perheenyhdistämishakemuksen voi lähettää (Sisäministeriö 2016). Esimerkiksi puolison ja kahden lapsen tuomiseen vaaditaan 2700 euron nettokuukausiansiot (Hallituksen esitys 2016, 6), joita voidaan pitää erittäin epärealistisena. Samassa hallituksen esityksessä kirjataankin: ”tavoitteena on hallita maahanmuuttoa... .. sekä varmistaa, ettei Suomi näyttäydä erityisen houkuttelevana turvapaikanhakumaana.” (Hallituksen esitys 2016, 1).

Arkielämän rasismilla tarkoitetaan ihmisten kokemuksia arkielämän tilanteissa, joissa rasistinen ideologia ilmenee tuomittavana käyttäytymisenä. Esimerkkejä arkielämän rasismista ovat nimittely, pahan puhuminen, loukkaavat eleet, ilmeet ja katseet sekä vältteleminen tai eristäminen ryhmästä. Näitä toimintoja yhdistää se, että vaikka mikään näistä ei sinänsä ole välttämättä kriminalisoitu, ovat ne silti ei-toivottuja käyttäytymismalleja. Syrjintä sekä fyysinen hyökkäys ja väkivalta ovat myös arkielämän rasismin muotoja, jotka ovat myös lainsäädännöllisesti rangaistavia tekoja. (Puuronen 2011, 60-61).

Rasismi voi olla myös sekä avointa että piilotettua. Avoimella rasismilla tarkoitetaan tekoja ja ideologiaa, jossa sekä tekijä että kohde ovat tietoisia rasismista. Piilorasismi on taas sitä, että kumpikaan tai toinen osapuoli ei ole tietoinen rasismista. Vanha rasismi sekä uusrasismi ovat yleisesti ottaen avointa rasismia, mutta arkirasismi ja rakenteellinen rasismi voivat olla myös usein piilorasismia. (Puuronen 2011, 63-64).

4.2 Rotu ja rodullistaminen

Rotu-käsite on otettava huomioon, kun puhutaan rasismista. Suomessa rotu-käsitettä monesti vältellään, sillä sen uskotaan luovan itsessään rasistisia puhetapoja. Sana rotu myös monesti laitetaan lainausmerkkeihin, korostamaan rodun ei-biologista käsitepohjaa. Rotu ei ole biologinen ominaisuus, mutta se esiintyy edelleen sosiaalisena ilmiönä. Rodusta on pakko puhua, kun tutkitaan suomalaista rotujärjestelmää yhteiskunnassa. Rotu-käsitteen rinnalle ollaankin omaksuttu etnisyyden käsite, jossa korostetaan ihmisen maantieteellistä ja kulttuurillista alkuperää. (Puuronen 2011, 49.)

Rodullistaminen tarkoittaa ihmisryhmien luokittamista ja arvottamista tietyllä tavalla. Ihmisryhmät jaetaan fyysisten tunnusmerkkien tai kulttuuristen piirteiden avulla. Fyysisinä tunnusmerkkeinä voidaan pitää muun muassa ihonväriä tai

hiusten laatua ja kulttuurisina piirteinä kieltä, uskontoa, pukeutumista ja käyttäytymistä. Nykyaikana juuri kulttuuristen ominaisuuksien korostaminen on noussut vahvaan rooliin rodullistamisessa. Pelkkä erottelu tai ryhmiin jakaminen ei johda automaattisesti rodullistamiseen, vaan se vaatii negatiivisten määreiden liittämisen ryhmiin tai niihin kuuluviin ihmisiin. Ryhmän jäsenet koetaan ja esitetään uhkana niille, jotka ovat tuottaneet rodullistavan puhettavan. Ihmisryhmien rodullistamisella luodaan rotuja sosiaalisina ilmiöinä. Rodut laitetaan keinotekoisesti hierarkkiseen järjestelmään, jolloin luodaan rotujärjestelmiä. Rasismi voidaankin määritellä lyhyesti olevan juuri tuon rotujärjestelmän tuottamista ja ylläpitämistä. (Puuronen 2011, 64-66.) Rodullistaminen on yhteydessä myös rodullisen luokittelun -käsitteelle, siihen ajatukseen että ihmisiä luokitellaan näennäisen rodun perusteella hierarkkisesti. Koska rotujen hierarkkisuus ja olemassa olo ovat sosiaalisesti rakennettuja, on kyseessä nimenomaan ideologinen prosessi. (Miles 1994, 110.)

Robert Miles (1994) kirjoittaa erityisesti rasismista ja rodullistamisesta Toisen representaatioina. Kun määritellään Toista, niin automaattisesti siinä tehdään eroa Itseen ja näin syntyy prosessi, joka itsessään luo eroarvoisuutta. Alkujaan eroja ja havaintoja tehtiin tieteen nimissä, jolloin voitiin oikeuttaa rodullistaminen ja Toisuus katsottiin aina alisteisena valkoiselle miehelle. Tehtiin määritelmiä afrikkalaisista nimeämällä heidät "mustiksi" ja "villeiksi", niin samalla he kategorisoivat itsensä "valkoisiksi" ja "sivistyneiksi". Toisuus oli aina alempana kuin Itse. Tämä rotuhierakia ja Toisuus olivat voimakkaasti sidoksissa ihonväriin sekä kansallisiin ryhmiin. Toisuus kuitenkin ei missään nimessä ole pelkästään ulkonäköön rajoittuva, vaan Toisuus voi kummuta lähes mistä tahansa kulttuurisesta tai sosiaalisesta lähteestä. Toisuuden representaatio ei myöskään ole koskaan muuttumaton, vaan on aina sidoksissa historialliseen aikakauteen sekä ympärillä vallitseviin valta-asetelmiin. (Miles 1994, 61-64.) Tämä Toisuuden käsite on hyvin syvällä rasismien ja rodullistamisen käsitteissä. Rodullistaminen on juuri Toisuuden luomista sekä sen asettamista alisteiseen asemaan Itseensä nähden.

5 Aineiston keruu Facebookista

5.1 Facebook aineiston alustana

Sosiaalinen media on kattonimitys erilaisille netissä oleville alustoille, ja niiden hahmottaminen onkin yleensä helpompaa eri sovellusten avulla. Sosiaalisen media suosituimpia sovelluksia on Facebook ja Twitter, mutta eivät missään nimessä ainoita. Jaakko Suominen (2013) kutsuu sosiaalista mediaa netinkäytön uudeksi vaiheeksi, jossa käyttäjän rooli on merkityksellisempi; käyttäjä on entistä aktiivisempi sisällön luoja (Suominen, Östman, Saarikoski & Turtiainen 2013, 13). Lietsala & Sirkkunen (2008) puolestaan määrittelevät sosiaalisia medioita niiden palveluiden kautta. Sosiaalisen media-alustan lähtökohtana on saavutettavuus, jotta saadaan mahdollisimman paljon jäseniä yhteisöihin. Jäsenyys tulee siis olla ilmaista ja jäsenillä on mahdollisuus osallistua sisällöntuottamiseen sekä jakamiseen. Sisältöä on mahdollista tuoda myös ulkoapäin ja linkittää ryhmään. Sosiaalisessa mediassa käyttäjä pystyy tavanomaisesti luomaan oman profiilisivunsa. Sosiaalinen media on siis yläkäsite erilaisille alustoille; Facebook yleisesti kategorisoidaan sosiaalseksi verkostopalveluksi. (Lietsala & Sirkkunen 2008, 24.)

Facebook lienee sosiaalisista medioista maailman suosituin ja sillä on omien sivujensa mukaan maailmanlaajuisesti 1,4 miljardia käyttäjää. Kun aineistoa kerää Facebookista, on osattava muutamia perustoimintoja sekä ymmärrettävä Facebook-yhteisön perustoiminta-ajatus. Ensinnäkin Facebook vaatii aina käyttäjätilin jokaiselta käyttäjältä, tätä voidaan joskus kutsua myös profiiliksi. (Facebook: Ohje- ja tukikeskus.) Facebookprofiili näyttäytyy aina henkilön omistamana, mutta myös nimimerkillisiä profiileja on paljon. Osa nimimerkillisistä profiileista on sitä avoimesti ja osa pyrkii näyttäytymään aitoina profiileina. Aineiston keruun kannalta tälle tutkimukselle ei profiilien aitoudella sinänsä ole merkitystä, sillä tutkimus ei pyrikään tutkimaan ihmisten motivaatioita tai selvittämään profiilien henkilöllisyyttä, vaan tarkoituksena on tarkastella

keskusteluissa esiintyvää kieltä ja miten asioista puhutaan. On kuitenkin hyvä tiedostaa tekstejä analysoidessa, että useat kirjoitukset on tehty nimimerkin takaa, ja kaikki keskusteluun osallistujat eivät välttämättä tiedä käyvänsä keskustelua nimimerkkien kanssa. Facebookin omien sääntöjen mukaan profiilissa tulee käyttää omaa nimeä, jotta ihmiset tietävät kenen kanssa ovat tekemisissä (Facebook: Ohje- ja tukikeskus), mutta nimimerkillisen tai toisen nimisen profiilin teko on erittäin helppoa, koska henkilöllisyyttä ei koskaan tarkisteta.

Facebookin keskustelu ryhmässä jakautuu julkaisuihin, linkityksiin, kommentteihin sekä reagoiteihin. Yksittäinen profiili tekee jostain asiasta julkaisun, jota muuta käyttäjät voivat sitten kommentoida jakaa edelleen tai reagoida siihen. Ryhmiin pystyy myös linkittämään esimerkiksi erilaisia artikkeleja, internet-sivustoja tai blogeja. Nämä toimivat usein kuin keskustelun avauksina. Reagoitotoiminnolla annetaan alkuperäiselle julkaisun tekijälle positiivista tai negatiivista vahvistusta ja yleisin reagointi onkin asian ”tykkääminen”. Myös yksittäisiin kommentteihin voi reagoida. Facebookissa käydylle keskustelulle on ominaista lyhyet kommentit ja nopea reagointi. (Facebook: Ohje- ja tukikeskus.) Oma aineistoani kerätessä huomasin, että vaikka jokin keskustelu olikin suosittu, käytiin se yllättävän nopeasti loppuun. Suosittu julkaisu saattoi kerryttää monta sataa tykkäystä ja jopa 200 kommenttia, mutta koko keskustelu käytiin maksimissaan parissa päivässä. Sen jälkeen keskustelu hiljeni merkittävästi ja katosi aikajanalla hyvin kauas.

5.2 Rajat kiinni! -Kansanliike Facebook-ryhmä

Rajat kiinni! -Kansanliike Facebook-ryhmässä on noin 10 000 jäsentä koko ajan. Se kuvailee itseään seuraavasti:

”Tämän ryhmän tarkoituksena on toimia hullua avointen rajojen politiikkaa vastustavien yhteydenpidon ja keskustelun kanavana. Tervetuloa!

Tämä ryhmä pyrkii järjestämään ja markkinoimaan Rajat Kiinni!-mielenosoituksia kaikkialla Suomessa. Järjestämme myös yhteiskuljetuksia RK-mielenosoituksiin.

Ryhmässä noudatetaan Facebookin perussääntöjä eli kiellettyä on väkivaltaisten hyökkäyksien ehdottaminen tai kannattaminen ketään yksilöä tai ryhmää kohtaan, solvaaminen, floodaaminen (suuria määriä postauksia putkeen), spammaaminen (aiheeseen kuulumattomien mainosten levittäminen), trollaaminen ja muu häiriökäytös.

Ylläpitomme pyrkii valvomaan lakien ja hyvien tapojen noudattamista, mutta kirjoittajana olet itseksin vastuussa sanoistasi. Käytä niitä siis harkiten.

Rauhanomaisella yhteistyöllä pystymme luomaan ja kannustamaan vastavoimia järjettömälle avointen rajojen politiikalle. Rajat Kiinni massamaanmuutolle!

Rajat Kiinni!-kansanliike on täysin puolueisiin sitoutumaton toimija, eikä sekaannu puolueiden toimintaan. Puoluekanta on jokaisen osallistujan yksityisasia, johon emme ota kantaa. Sinä kelpaat tänne sellaisena kuin olet. 😊:)"

(Rajat kiinni! -Kansanliike Facebook-ryhmän kuvaus.)

Itse olen valinnut kyseisen ryhmän aineistokeruupaikaksi, koska se täyttää tietyt kriteerit. Ensinnäkin ryhmä on julkinen Facebook-ryhmä, joka tarkoittaa sitä, että keskustelun seuraaminen ja kirjoitusten lukeminen on avointa, eli ne eivät vaadi ryhmään liittymistä. Toisekseen ryhmää pidetään avoimesti maahanmuuttovastaisena ja on näin ollen otollinen paikka etsiä ”suvakkivihaan” liittyviä keskusteluja. Kolmanneksi ryhmässä on riittävästi jäseniä ja keskustelijoita, jotta sen tutkiminen on mielekästä ja siitä on vedettävissä joitain johtopäätöksiä. Ryhmässä käydään hyvin aktiivisesti keskustelua ja uusia julkaisuja sekä keskustelun avauksia tulee useita kymmeniä päivittäin. Ryhmän keskustelutyylinä on ollut linkittää uutisia, blogikirjoituksia sekä kuvia keskustelunavauksina kommentin kera, joka sitten kerää keskustelua julkaisun alle.

Oman aineistoni olen kerännyt ryhmästä 06.06. - 28.12. 2016 välisenä aikana ja se sisältää 11 keskustelukokonaisuutta. Jokaisessa on mukana jokin uutislinkki valtamediassa olleeseen uutiseen ja jokainen aloitus on kerännyt vähintään 30 kommenttia. Keskustelualoitukset liittyvät kaikki maahanmuuttoon tai ”suvakkeihin”. Aineisto on puhtaasti valikoitu otsikoiden sekä keskustelunavauksen perusteella, siten että ne ovat ennustaneet maahanmuuttovastaisia kommentteja. Keskustelun avauksista olen odottanut

noin kaksi vuorokautta kommentteja ja sen jälkeen ottanut keskusteluista kuvankaappaukset. Näitä kuvankaappaustekstejä olen analysoinut tutkielmassani.

5.3 Aineiston keräämisen eettisyydestä

Facebook-aineistoa kerätessä täytyy olla myös valveutunut aineiston keräämisen eettisyydestä. Tutkijalla itsellään on aina lopullinen vastuu tutkimusaineistossa käytettyjen ihmisten yksityisyyden suojelemisessa (Terkamo-Moisio, Halkoaho & Pietilä 2016, 142). Facebook on yhteisönä vielä sen verran uusi, että myös siihen osallistuvien on nopeaa opittava nettiyhteisön säännönmukaisuudet. Kaikki käyttäjät eivät ehkä tunnista ryhmissä käytyjen keskustelujen julkisuusperiaatetta. Jos kommentti kirjoitetaan julkiseen ryhmään, niin kuka tahansa voi nähdä sen. Kommentti on myös löydettävissä hae-komennolla jokaisesta ryhmästä ja jää siis ryhmän seinälle, ellei sitä sieltä itse poista. Facebookin yksityisyyttä käsittelevissä ohjeissa muistutetaan kyllä kaikkia käyttäjiä siitä, että kaikki julkaisut, jotka tehdään julkisissa ryhmissä, ovat tosiaan julkisia ja näin ollen kaikkien nähtävillä, löydettävissä ja käytettävissä (Facebook: Ohje- ja tukikeskus). On tutkijan velvollisuus huolehtia tutkimusaineistossa esiintyvien henkilöiden riittävästä yksityisyydestä. Tutkijat ovat kuitenkin tottuneet käsittelemään arkaluontoisiakin aineistoja, kunhan vain jokainen omassa työssään siihen havahtuu. Facebook sekä muut sosiaalisen media alustat tarjoavat todella rikkaan ja nykyaikaisen aineiston, josta voidaan oikein käytettynä tehdä lukuisia havaintoja ympäröivästä maailmasta. Emme voi nykyisin tutkimuksissa tätä verkossa olevaa maailmaa ohittaakaan. (Laaksonen 2016, 145-146.)

6 Tutkimusongelma

Olen lähtenyt tutkimaan aihetta hyvin laajasta näkökulmasta; halusin ymmärtää suvakkivihaa paremmin. Tämä tutkimuksen tarkoituksena onkin selvittää:

Mitä suvakkiviha on ja mihin keskusteluihin se kiinnittyy?

On selvää, että se kiinnittyy vahvasti maahanmuutto- ja pakolaiskeskusteluun ja on selvää, että se on vihapuhetta. Olen halunnut tarkastella tarkemmin, sitä miten suvakkiviha esiintyy ja millaista kieltä siinä käytetään. Vihapuheessa erityisesti koen, että nimenomaan käytetyn kielen analysointi johtaa ilmiön todellisen luonteen selvittämiseen. Jotta pystyn ymmärtämään ilmiötä paremmin, lähdin kysymään aineistolta myös seuraavia kysymyksiä:

Millaisena suvakkiviha ilmenee?

Millaista vihapuhe suvakista on?

Miten suvakista puhutaan vihamielisessä ympäristössä?

Diskurssianalyysi soveltuukin tämänkaltaisten kysymysten esittämiseen erinomaisesti. Lähtökohtana on aineisto ja siellä esiintyvät puhetavat; kielen tulkinnan kautta pääsemme ilmiön sisälle paremmin. Itse löysin tämän Facebook-ryhmän ja sieltä poikivan aineiston ensimmäisenä; sen ympärille aloin muodostamaan tutkimusta. Aineistoa analysoidessa olen kiinnittänytkin erityisesti huomiota siihen miten asioista puhutaan ja millaista kuvaa maailmasta tuolloin tuotetaan. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on nimenomaan katsoa ilmiötä selvästi maahanmuuttovastaisessa ja vihamielisessä yhteisössä, ja kertoa siten suvakkivihasta tällä tietyllä keskustelupalstalla.

7 Aineiston analysointi

7.1 Diskurssien muodostaminen

Diskurssien muodostaminen ja analysointi lähtee aina aineistosta käsin. Aineisto määrää sen mitä voidaan tutkia ja mitä johtopäätöksiä ilmiöstä voidaan tehdä. Niinpä aineistoa analysoidessa aineistoa luetaan uudestaan ja uudestaan samalla tehden tulkintoja ja löytöjä aineistosta. Diskurssitutkijan tärkein työkalu onkin kirjoittaminen ja kokonaisuuksien löytäminen aineistosta. Havainnoimalla aineistoa uudelleen ja uudelleen päästään vastaamaan diskurssianalyysin perimmäisiin kysymyksiin millaisia merkityksiä aineistossa ilmiöstä rakentuu sekä missä kontekstissa ilmiöt esiintyvät. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 163-165.)

Olen lähtenyt purkamaan aineistoa lukemalla sitä uudestaan ja uudestaan sekä kirjoittamaan sieltä nousevia huomioita. Aineistoa läpikäydessä pidin koko ajan kirkkaana mielessä alkuperäisen tutkimusongelmani, johon etsin vastausta. Samalla kun tarkkailin mitä suvakista kirjoitetaan ja sanotaan, pyrin myös tarkkailemaan sitä mitä ilmiöstä ei sanota. Näistä asioita muodostuu suvakivihan representaatio tässä aineistossa. Kun lukukerroilla ei enää noussut uusia huomioita, ryhdyin teemoittelemaan löydöksiä, joista sittemmin muodostin diskursseja. Löysin aineistosta kolme selkeää diskurssia, jotka kukin selittävät suvakiviha-ilmiötä omasta näkökulmastaan. Koska kaikki kertovat samasta ilmiöstä, on luonnollista, että eri diskursseissa esiintyy myös samoja asioita, mutta eri tavoin tulkittuina. Näitä kolmea diskurssia olen halunnut tulkita pidemmälle.

7.2 Suvakki rodullistetaan

Vihapuhe suvakeista kiinnittyi maahanmuuttokeskusteluun ja siinä on piirteitä rasismista ja muukalaisvihasta. Olenkin lähtenyt purkamaan puhetapoja

rodullistamisen kautta; se miten suvakia rodullistetaan kertoo samalla siitä millaista kuvaa suvakista tuotetaan. Robert Milesin mukaan (1994) rodullistaminen perustuu ryhmien hierarkiaan, oma ryhmä määritellään aina arvokkaimmaksi. Itse rodullistaminen on siis erilaisten ryhmien, ”rotujen”, kategorisointia, ja jo luokittelu itsessään synnyttää syrjintää ja on ongelmallista. (Miles 1994, 110.) Kategorisointi tehdään Toiseuden avulla, jotta ihmisryhmiä voidaan jaotella tulee olla jokin Toinen, jota verrataan Itseen. Tämä Toinen versus Itse -jaottelu synnyttää juuri hierarkkista ajattelua, jossa oma ryhmä määritellään aina arvokkaimmaksi. (Miles 1993, 112.) Mikä tahansa sosiaalinen ryhmä voidaankin rodullistaa (Puuronen 2011, 20), kun tarkastellaan rasismiin liittyviä keskusteluja.

Rodullistamisen tunnistettavin muoto on biologisten tunnusmerkkien varaan rakennettu ihmiskuva (Miles 1993, 110). Aineistosta oli tunnistettavissa näitä biologisia jaotteluita, joilla viitattiin suvakien erityiseen ryhmittymään; suvakki on oma rotunsa. Milesin (1994, 110) mukaan kyse on ennen kaikkea ideologisesta prosessista, kun ihmisiä jaotellaan biologisten ominaisuuksien perusteella.

”On olemassa suvakigeeni...”

”Lajityypillinen vasemmistolainen kaksinaismoraalisti.”

Suvakkigeenillä viitataan biologiseen eroavaisuuteen, että suvakki on perimältään jotenkin erilainen ja poikkeava itse puhujaan. Myös termillä lajityypillinen tehdään voimakasta biologista ryhmäytymistä. Suvakki on ikään kuin oma lajinsa – erillinen laho.

Aineistosta nousee myös viittauksia suvakkin ulkonäköön. Ulkoisiin ominaisuuksiin perustuva luokittelu on juuri rodullistamisen helpommin tunnistettavia prosesseja. Suvakki jopa näyttää erilaiselta ja on siten tunnistettavissa poikkeavaksi. Ulkonäön perusteella suvakki rodullistetaan omaan ryhmään, jonka sisällä olevat ihmiset niputetaan keskenään samankaltaisiksi.

"Uskokaa, mutta sen näkee päälle päin..."

"Ämmähän on, kuin ilmetty suvakkimannekiini!"

"Miks noi kaikki sosiaalianttavasemmistosuvakkieukot näyttää aina ihan samalta?"

Rodullistaminen on prosessi, jolla rakennetaan identiteettiä. Sen avulla määritellään Toinen, mutta samalla määrittelyn tekijä määrittelee itseään. Toinen kun määritellään tyhmäksi, niin Itse samalla määritellään viisaaksi. Se, miten Toista representoidaan, ilmentää samalla miten Itseä kuvataan. Jo luokittelu Toisiin ja Itseen luo siis hierarkiaan ja itse luokittelu prosessi johtaa syrjinnän ja sen hyväksymisen diskurssiin. (Miles 1994, 61.)

"TAKUULLA...aion vastakin puhua terroristeista, joita TE pukkaatte tänne, vastoin meidän tahtoamme!"

Tässä kirjoittaja pyrkii tekemään selkeää jakoa juuri "meidän" ja "teidän" välille. Ryhmytyminen omiin leireihin on hyvin tyypillistä aineistossa, mutta juuri Toisen arvottaminen tekee puhetavasta rodullistamisen tapaista.

"Helvetin tekopyhä vasuri... On yleisesti tiedossa, että Andersson sympatisoi – ehkä jopa tukee – väkivaltaisia antifa-ääliöitä."

"Tyypillistä suvakeille, hyökätään ilman mitään perusteita jos on eri mieltä."

Toinen määritellään helposti järjettömästi käyttäytyväksi, jotta Itsen kuvaa saadaan rakennettua mahdollisimman oikeutetuksi. Maahanmuuttokeskustelussa juuri sitä keskustelua, että kuka on oikeassa ja kuka on väärässä, käydään jatkuvasti. Vastapuolen leimaaminen hulluksi, väkivaltaiseksi ja tietämättömäksi tehdään, jotta omaa agenda saataisiin kuuluvammaksi. Toiseus on aina Itseen verrattuna huonompaa tai heikomppaa; Itseys on parempi, viisaampi tai järkevämpi.

"Nämä naiset eivät siedä että suomessa on vielä terveitä ihmisiä jotka osaa ajatella"

Suomalainen rodullistaminen on hyvin populistista. Ihmiset jaetaan helposti kolmeen ryhmään: pahaan eliittiin, hyvään kansaan sekä "muihin" (Korhonen 2013, 9). Paha eliitti on suvakkimedia ja suvakkihallitus, jotka yhdessä yrittävät harhaanjohtaa hyvää kansaa. Kun perinteiseen mediaan ei voi luottaa, niin ainoa oikea totuus löytyy keskustelupalstalla. Tämä lisää ryhmän sisäistä yhtenäisyyttä ja korostaa vastakkainasettelua.

"Li on median lemmikki."

"Pientä propaganda shittiä ☺"

"Tuohan on suvakkimedia hyökkäys.. yritetään saada ihmiset odinin satureita vastaan.."

"Mitä muutakaan valhemedia voi.."

Hyvää kansaa edustavat nämä kaikki keskustelupalstalaiset, jotka ainoana ymmärtävät mitä "oikea kansa" haluaa. "Muita" on muun muassa etniset ja kielelliset vähemmistöt, ulkomaalaistaustaiset sekä suvaitsevan asenteen omaavat, vähemmistöjä puolustavat ihmisryhmät (Korhonen 2013, 9) Näihin voidaan siis ryhmän nimeämät suvakitkin laskea, jotka ovat alempiarvoisia "oikeaan kansaan" nähden. Näin hierarkkinen Toiset versus Itse -kategorisointi todentuu.

"ja kansa tuomitsee sinut"

"Tottuden vastaisen informaation levittäminen julkisessa työssä toimivalta ihmiseltä (suvakki) on tuomittava teko ,koska tapahtuu yllytys syyttöntä kansanryhmää kohtaan"

"Suomessa on todella outo Laki .suojelee maahantunkeutujia ja rankaisee kansaa"

Suomalaisessa maahanmuuttokeskustelussa vedetään symbolisia rajoja maahanmuuttoon kriittisesti ajattelevien ja maahanmuuttoja puolustavien väliin. Toinen tehdään mahdollisimman uhkaavaksi ja pelottavaksi, joka on saanut vallan myös Suomen sisällä mediassa, politiikassa ja yliopistojen tutkijoiden joukossa. (Puuronen 2011, 228.) Tätä ajattelua vahvistetaan luomalla suvakista viholliskuvaa, sitä Toista, joka uhkaa tavallista suomalaista kansaa.

”Kutsuisin tuota jo jatkuvaksi ajojahdiksi. Suvakki toimittajat kun ottavat jonkun kohteeksi ne ei luovuta. Alkaa jatkuva peruskansan aivopesu tiedotusvälineissä, uutiset, ohjelmat, ”dokumentit” jne. Ja toista mustamaalataan(isänmaalliset jne) ja toisesta nostetaan vaan hyvät puolet esiin(matut jne)”

Viholliskuvaa rakennetaan myös ryhmittymien kautta. Ryhmäläiset itse ovat isänmaallisia, Suomen puolustajia. Matu taas on lyhenne maahantunkeutujasta, jolla viitataan yleensä maahanmuuttajaan tai pakolaiseen. Termi on tarkoituksella raflaava ja korostaa kuinka ei-tervetulleita maahanmuuttajat ja pakolaiset ryhmäläisten mielestä ovat. Suvakin kuuluisi olla ryhmäläisten kanssa samassa veneessä, mutta suvaitsevainen asenne koetaan jopa pahempana, oman kansansa pettämisenä.

”Nämä suomalaisvihaajat palkitsevat toisiaan suomalaisten elinoloja heikentävästä toiminnasta. Kansalta ei taaskaan kysytty mitään.”
”Kaikki maanpetturit palkitaan”

Suvakki nähdään itse itsensä suurimpana vihollisena. Suvakki on niin tyhmä, ettei ymmärrä tekevänsä hallaa koko Suomelle. Ironistahan on, että samanlaiseen kuplamaiseen ajatteluun, mistä Rajat kiinni! -kansanliikeläiset syyttävät suvakkeja, he syyllistyvät itse. Kun kuunnellaan vain oman ryhmän sisältä tulevaa informaatiota, niin tullaan kuuroiksi ulkopuolelta tulevalle kritiikille.

”...suvaitsematon muille paitsi omalle ideologialleen,hyviä ajatuksia mutta töppää huonoihin käsityksiin maailmasta,joka on suljettu omaan pieneen ympyräiseen kuplaan,jonka sisäpuolelle eivät muiden ajatukset pääse lähellekään,saati läpi.”

7.3 Suvakkivihalla on sukupuoli

Itse suvakki termi on halventava ja sitä käytetään keskusteluryhmässä luomaan vastakkainasetteluja kuvitteellisten ryhmien, meidän ja teidän, välille. Suvakki tulee siis sanoista suvaitsevainen ja vajakki, eli vajaaälyinen. Suvaitsevaisuudella tarkoitetaan erityisesti myönteistä suhtautumista maahanmuuttoon, kun taas vajakki-osalla pyritään arvottamaan suvaitsevainen ajattelutapa typeräksi ja ymmärtämättömäksi. Suvakki-sanalla voidaan viitata paitsi ihmisiin, myös yhteisöihin kuten mediaan, yliopistoihin ja valtiovaltaan. Suvakille annetaan aineistossa myös selkeitä sukupuoliittuneita merkityksiä, joita lähdän seuraavaksi purkamaan.

Suomalaisuus on maahanmuuttovastaisessa ryhmässä korkealle arvostettua ja suomalainen nainen on jotain mitä arvostetaan ja pyritään suojelemaan viholliselta. Mutta suvakki onkin itse vihollinen ja yleensä nainen, joten hänen katsotaan pettäneen oman kansakuntansa. Tätä voidaan kutsua ”kahtiajakamisen” strategiaksi, missä erotellaan normaali ja hyväksyttävä epänormaalista ja epämiellyttävästä, ja pyritään kaikin keinoin karkottamaan ja sulkemaan pois kaikki ei-hyväksyttävät ihmiset (Hall 1999, 190-191). Suvakki ei ole hyväksyttävä, vaan epänormaali nimenomaan suomalaisiksi naiseksi.

”tämä PIRTTIHIRMU on pahempi, kuin utaretutkija, sippi, kolehmainen ja koko loppu valtiolta yhteensä!

Toivon suomalaisilta naisilta...kapinoikaa tuollaisia idioottiämmiä vastaan!”

Poliittinen naisvihollinen pyritään toiseuttamaan voimakkaasti; hän on vääränlainen nainen. Erityisesti nainen, joka pyrkii vaikuttamaan yhteiskunnallisesti tai kerryttämään jonkinlaista valtaa, pyritään leimaamaan irrationaalisiksi (Lintunen 2007, 154). Poliittista naista, tässä kohtaa suvakkia, pyritään leimaamaan nimenomaan tyhmäksi tai hulluksi. Hänen sanomaansa ei tarvitse tai kannata kuunnella, sillä sanomassa ei ole mitään järkeä.

”Li Andersson. Pää on tyhjä kuin ilmapallo”

”Aamulääke on päivän tärkein ateria.”

”MIES: JOS HALUAT TIETÄÄ, MILTÄTUNTUU OLLA NAISEN PÄÄN SISÄLLÄ. KUVITTELE SELAIEN, JOSSA ON 3892 VÄLILEHTEÄ AUKI KOKO AJAN”

Yhtä toimiva keino on tutkijan tai toimittajan maineen likaaminen tai uskottavuuden poistaminen. Vanha toimiva tapa on naisen leimaaminen huonomoraaliseksi (Lintunen 2007, 154). Aineistossa asiantuntijoita pyritään vähättelemään nimittelemällä heitä muun muassa juopoiksi. Juoppo, kun on täysin epäluotettava, niin hänen sanomisiaan ei tarvitse ottaa tosissaan. Tällaisilla kommentteilla pyritään horjuttamaan ja tuhoamaan suvakkin uskottavuutta. Myös suvakkin viestiä pyritään vähättelemään; se mielletään turhaksi jorinaksi, johon ei tarvitse kiinnittää huomiota. Näin vähättelemällä saadaan suvakki hiljenemään.

”Juopon oloinen tuo ämmä.”

”Otetaan joku juoppo ämmä tunne horoilemaan.”

”Tuo akka tuohtuu vähän väliä joka asiasta, suksis jo hevon kuuseen narisemasta!”

Sama marginalisointi toistuu työttelyssä. Työttelyyn on osa rakenteellista epätasa-arvoa ja systemaattista naisten vähättelyä (Saresma 2010, 60). Ei puhujaa tarvitse niin kuunnella, kun hän on vain tyttönen, jolla ei ole vakavaa asiaa. Työttötelemällä nainen vähätellään lapsen asemaan, jolla ei ole paikkaa

aikuisten pöydässä. Tämä sama teema rakentuu myös lempinimien käytöllä. Lempinimet toistuvat halventavissa konteksteissa ja niillä asetetaan toimijoita lapsen asemaan. Kun toimijoilla olisi asiaa yhtä paljon sanottavaa kuin lapsella olisi; kuin toimijalla olisi yhtä paljon valtaa kuin lapsella olisi. Tämä vahvistaa naisen roolia tyttönä, jolla ei ole aikuisen, oikean toimijan, kaltaista valtaa.

"Likka on hyvä ja menee paasaamaan tuota sinne Takku,net-sivustolle"

"pikkulikka" "Lissu", "Pikku-nasima"

Samoin aineistossa toistuvasti naistoimijoita kutsutaan pelkällä etunimellä, kun taas miestoimijoita kutsutaan monesti pelkällä sukunimellä. Naisten sinuttelu on tulkittavissa työttölyksi. Kun nainen on "pelkkä Li", niin mies on "ministeri Sipilä". Miehen sanomalla on painoarvoa, hän on mahdollisesti arvovaltainen henkilö, vähintäänkin tasavertainen kirjoittajan kanssa. Tämä voidaan tulkita alasarvostamiseksi, jolla viitataan puhetapoihin ja käytäntöihin, joiden avulla eri ryhmät representoidaan muita alempiarvoisina (Puuronen 2011, 22).

"Li", "Nasima"

"Orpo", "Soini", "Rinne", "Arhinmäki", "Sipilä ja Stubbi"

Ulkonäkö ja seksuaalisuus nousevat aineistosta erityisen voimakkaasti. Nuori nainen voittaa ulkonäöllä ja on vietellyt tiensä päättävään asemaan. Naispoliitikkojen ulkonäöstä tehdään päätelmiä nimenomaan uskottavuuteen (Talvitie 2013, 304). Nuori poliittinen nainen on pelottava ja uhka, niin selittämällä naisen poliittista nousua muilla kuin älyllisillä ansioilla, saadaan suvakin saavutuksen vähäteltyä, eikä se enää ole niin pelottava. Poliittinen nainen ei käyttäydy kuten "oikean" naisen kuuluu (Lintunen 2010, 121), vaan viettelee itselleen enemmän valtaa.

”Nuori nainen vastaan vanha läskiperse, niin lopputulos on melko selvä. Ulkonäkö, käytös ja hymyily on enemmän kuin mikään muu sanoma.”

Suomalaisnaisen ja ulkomaalaistaustaisen miehen välinen suhde nähdään erityisen pahana asiana, joka tuomitaan ryhmässä voimakkaasti. Tämä on yksi keskusteluryhmän suosituimmista aiheista ja sitä pidetään myös yleisesti hyväksyttävämpänä näkemyksenä myös ryhmän ulkopuolelta. Suvakki mielletään viettelijänä ja esitetään yli-seksuaalisina. Samankaltaista retoriikkaan on käytetty muun muassa sisällissodan aikaan Suomessa ryssänmorsiammista ja lemmensisarista. Silloin pilkkaaminen ja halveksuntaa perusteltiin valkoisen Suomen rotupuhtaudella (Lintunen 2007, 150). Vaikka nyt ei puhutakaan suoranaisesti rotupuhtaudesta, niin hyvin samanlaisesta naisten häpäisystä on kysymys.

”Utaretieteilijä pääso ulkomaisen maidon makuun.”

”näin minusta tuli mulkun avulla muslimi kertoo käännynnäinen Piia?”

Sama seksuaalisointi kietoutuu voimakkaaseen vihapuheeseen haukkumasanojen muodossa. Juuri näiden seksuaalissävytteisten sanojen käytöllä pyritään leimaamaan suvakki. Tämän kaltainen vihamielinen, ja seksuaalispainotteinen, kohtelu ei ole mitenkään poikkeuksellista viholliskuvaa luodessa; päinvastoin se on yksi vallankäytön tapoja konfliktitilanteissa. Naisruumiista tulee osa taistelutannerta; se mielletään kansakunnan omaksi (Marttila 2003, 9). Kun suvakki veljeilee maahanmuuttajan kanssa, hän ikään kuin luovuttaa ruumiinsa vieraille. Tähän reagoidaan vihalla voimakkaasti.

*”l***a”, ”lumppu”, ”h...a”, ”punikkivosu”, ”huamiohuara”*

Viimeisenä halusin vielä erikseen analysoida tunnetuimman haukkumasanan, jonka yleinen käyttö, paitsi aineistossa myös julkisessa keskustelussa, innoitti minua alun perin tähän aiheeseen.

”Suvakki H...a”, ”suvakki-horo”

Tässä termissä yhdistyy moni mielikuva. Suvakki on paitsi nainen, niin hän on poliittinen nainen. Suvakki on suvaitsevainen väärään suuntaan; hän suvaitsee vieraan tulon Suomeen ja siten pettää oman maansa. Huora viittaa siihen kuinka nainen myy itsensä ja on siten täysin vastakohta puhtaalle suomalaiselle naiselle. Suvakki on väärän miehen puolella, maahanmuuttajan kelkassa eikä oikean suomalaisen miehen mukana. Tuo vääränmaalainen mies tulee sekoittamaan suomalaista kulttuuria ja suvakkinainen antaa tähän keinon. Poliittisen naisen seksualisointi ja esittäminen irستاana tai likaisena on kuulunut suomalaiseen vihollispuheeseen jo 1900-luvun alkupuolelta (Pekkalainen & Rustanius 2007, 92).

7.4 Suvakkivihaa oikeutetaan

Suvakkivihaa perustellaan omien oikeuksien vaarantumisella. Pelätään, että kun toiselle annetaan niin minulta otetaan pois, minun oikeuksiani rajoitetaan. Erityisesti koetaan, että sananvapaus on suurimmassa vaarassa. Tätä perustelua käytetään paljon myös oikeuttamaan omaa vihapuhetta. Vihapuhe tunnetusti rajoittaa sananvapautta, kun useat toimittajat ja tutkijat ovat kieltäytyneet keskustelemasta julkisesti muun muassa maahanmuuttoon liittyvistä aiheista, koska saavat siitä niin paljon vihaista postia ja häirintää (Pöyhtäri, Haara & Raittila 2013, 17).

”Nyt tulee lopullinen niitti Suomen sananvapaudelle!”

”Nykyisin rasismi on entistä totuuden puhumista. Unohtu vissiin sanavapaus totuuden puhumisesta. Se vissiin rikollista”

"Mitenkähän olisi kerrankin tämän oman maan kansalaisten ihmisoikeudet, onko niistä koskaan kuultu."

Omia lausuntoja perustellaan usein juuri totuuden näkökulmasta. Ryhmässä käytettyä kieltä ei tunnisteta myöskään vihapuheeksi; puhe on oikeutettua, koska se on totta. Maahanmuuton ongelmien esiintuominen koetaan tukahduttavaksi, kun suvaitsevaiset eivät ymmärrä on monikulttuurisuuden tuomaa uhkaa (Pöyhtäri, Haara & Raittila 2013, 29).

"Onko se vihapuhetta jos sanoo totuuden? mitä vihaa ja kaunaa se nykyinen hallitus kantaa omia äänestäjiään kohtaan? Nämä laittomasti maahantulleet harrastaa rasismia kantaväestöä kohtaan jota rahanhimoiset päättäjämme ei noteeraa mitenkään!"

"Mulkerot saavat vastakin kuulla totuuksia somessa ja muualla Prkl tästä ei vaieta ! Kyseessä on maan ja lasten tulevaisuus."

Vihapuhetta tulisi myös sietää, sillä demokratian edellytyksenä pidetään juuri sananvapautta. Tyypillistä vihapuheen tuottamiselle onkin juuri sanavapauden ehdoton puolustaminen ja päättäjien kritisoiminen nähdään kansalaisoikeutena. (Pöyhtäri, Haara & Raittila 2013, 99-100.) Oman puheen tunnistaminen vihapuheeksi on ryhmäläisille hankalaa tai yhdentekevää. Kun vihapuhe tunnistetaan, se koetaan oikeutetuksi, jopa velvollisuudeksi kansakunnan pelastamiseksi. Myöskään kommenttien rasistisuutta ei tunnisteta. Tämä johtunee siitä, että rasismi määritellään ryhmässä hyvin ahtaasti; vain vanha biologisiin rotuihin perustava syrjintä on oikeaa rasismia (Puuronen 2011, 240). Kielletään siis rasismin olemassaolo, koska ei uskota rotuihin; samaan hengenvetoon puolustetaan kuitenkin suomalaista kansakuntaa yhtenäisenä hegemonisena ryhmänä.

Sosiobiologiseen perinteeseen perustavaa uusrasismi perustuu ihmisenäkemykseen, jonka mukaan kaikki ihmiset toimivat ensisijaisesti omaa etuaan ajavana. Tästä johtuen maahanmuuttaja tavallaan vapautetaan

vastuusta, koska on luonnollista, että ihminen hakee itselleen parempia elinoloja. Mutta suomalainen monikulttuurijattelu, eli suvakkimentaliteetti, on tästä näkökulmasta kieroutunutta ja epäluonnollista. Suomalaisilla ei ole itsesuojeluvaistoa eikä halua puolustaa omaa kansaa. Muukalaisvihamielisyys nähdään luonnollisena ja oikeutettuna oman kansakunnan puolustamisena. (Puuronen 2011, 242-243).

”En ymmärrä eräiden suvakkien meininkiä. Jostain tietyistä kulttuureista ja etnisyyksistä (arabi, muslimi, ähly kansankielellä) pidetään kiinni kaikin keinoin, jopa rikollisista. Kyllä löytyy juristia, ylitsepursuavaa myötätuntoa , tempputyötä löytyy jne. Sitten kuitenkin esimerkiksi oman maan vanhuksista ei vastaava kansanliikettä ole ikinä ollut.”

Suvakki vastuutetaan monikulttuuristen arvojen suosimisesta. Suvakki nähdään tahona, joka antaa rahaa ja mahdollisuuksia maahanmuuttaja tai pakolaiselle, vaikka oma kansa samaan aikaan joutuu elämään puutteessa. Suvakki vie omalta joukoltaan ja antaa viholliselle. Oman väestön huono-osaisia puolustetaan vimmatusti ja maahanmuutto sekä suvakit nähdään vastakkaisella puolella. Suvakki siis vie omalta kansaltaan.

”Jos näitä suvakeja ei olis niin ei olisi mamujakaan täällä hoidossa.”

”Kommunistisen Suomen maan tapa. Mädättäjät palkitsevat toisiaan.”

”Kansa on kovilla ja maksunmaksajan niskoista revitään palaisia mamujen ylläpitoon. EPÄREILU!!”

Taloudellinen hyöty nähdään maahanmuuttajalle; muille maksetaan kaikki, suomalaisen tulee ansaita itse oma elantonsa. Taloudellisella taakalla usein perustellaan maahanmuuttajia kohtaan esitetty vastustus. Maahanmuuttajista on välitetty viestiä juuri sosiaalietuuksien väärinkäyttäjänä (Rastas 2009, 51). Taloudelliset menetykset taas usein mielletään suvakin syyksi. On suvakin

päätös auttaa mieluummin maahanmuuttajaa kuin oman kansansa edustajaa. Tilanne koetaan epäreiluksi, missä maahanmuuttajille annetaan enemmän ja oman kansan heikko-osaiset jäävät vaille.

”Joo. Rahasta viis. maksakoon kansa kaiken muun maailman parantamisen ja menkööt leipjonoon.”

”Omat leipäjonossa työttöminä ja tämä paska läjä kannattaa maahanmuuttoa.”

”Kaikki mamut käy hakemassa suomesta kaikki rahat ja kehtaavat valittaa ku pankkitili näyttää hyvältä niin äkkiä pois maasta.”

”Ei veronmaksajien piikkiin. Omat asiat kuntoon ensin.”

Oman maan kansalaisten oikeudet nähdään oikeasti vaarassa. Kantasuomalaisilta viedään oikeuksia, kun samalla niitä annetaan toiseen päähän. Huoli on todellinen ja tällä uskotaan olevan suorastaan yhteiskunnan tuhoava vaikutus. Ryhmäläiset uskovat, että nykyinen Suomi lakkaa olemasta; sen valtaa suvakit ja maahanmuuttajat. Tätä rasismia oikeuttamista ja pelottelua tehdään erityisesti maahanmuuton ja islamin uskon vastustamisena; puhutaan nyky-yhteiskunnan valtaamisesta ja siitä kuinka tulevaisuudessa Eurooppa on täysin islamisoitunut ja tunnistamaton (Bjurwald 2011, 29-31).

”No ni kohta on suomen tarina lopussa.”

”Suomen konkurssi alkaa näyttämään entistäkin väistämättömämmältä.”

”...syöpä Suomelle ja suomalaisille...”

”Suomi oli jo menetetty. Nyt se on kuopattu. Jäädäänkö me märehtimään, vai olisiko jo aika tehdä jotain”

Vihapuhetta ja rasismia oikeutetaan itselle ja toisille ryhmäläisille voimakkaasti; kommentteja ja puheenvuoroja tuetaan sekä sanallisesti että tykkäämällä kommentteista. Keskusteluista puuttuvat poikkeavat mielipiteet; kun ryhmässä kaikki ovat yhtä mieltä voi helposti syntyä harha enemmistön mielipiteestä

(Pöytäri, Haara & Raittila 2013, 46). Kun kukaan ryhmässä ei kyseenalaista mielipiteitä tai sanomisia, niin helposti ryhmä vain pönkittää keskustelijoiden omia mielipiteitä. Rasistinen vihapuhe saa oikeutuksensa ryhmän avulla.

8 Pohdinta

8.1 Tutkimuksen lähtökohdista

Tämän pro gradu tutkielman aiheena on suvakkiviha. Minun yksinkertainen lähtökohtani on ollut selvittää mitä ja millaista suvakkiviha oikein on. Olin julkisuudessa seurannut keskustelua maahanmuutosta, pakolaisuudesta sekä siihen liittyvästä suvaitsevaisuuskeskustelusta. Suvakki-sanaa käytettiin arkailematta ja ilman häpeää, vaikka kyseessä on hyvin loukkaava termi. Se jotenkin upposi aikakautemme julkiseen keskusteluun liian hyvin. Henkilökohtaisesti aihe kosketti minua, sillä kategorisoin myös itseni suvakiksi, joten suvakille muodostetut representaatiot kertoivat minusta itsestäni. Vihamielinen puhe ja asenne suvakkeja kohtaan on ollut voimakasta ja halusin selvittää mitä suvakkiviha oikein on. Koin asetelman aluksi hämmentäväksi; vihapuhe tapahtuu maahanmuuttokeskustelun yhteydessä, joten sen täytyy liittyä rasismiin, mutta viha kohdistuukin pääasiassa kantasuomalaisiin naisiin, joten sukupuoli on oleellinen osa keskustelua. Tästä näkökulmasta olen lähtenyt työtäni tekemään.

Tämä tutkielma on hyvin aineistolähtöinen siinäkin mielessä, että ennen kuin minulla oli tarkkaa tutkimussuunnitelmaa ja tutkimusmenetelmää valmiina, minulla oli jo aineiston keruupaikka tiedossa. Halusin kerätä aineistoni sosiaalisesta mediasta; halusin mennä sinne missä ihmiset ovat. Salla-Maaria Laaksonen kutsuu osuvasti sosiaalista mediaa tutkimusaineiston aarrearkuksi sen tarjotessa mahdollisuuden tutkia ihmisten sosiaalista kanssakäymistä laajalla skaalalla (Laaksonen 2016, 145-146). Facebook-ryhmistä tarkastelin eri ryhmiä päätyen lopulta tähän Rajat kiinni! -kansanliike keskusteluryhmään. Ensinnäkin ryhmä oli hyvin aktiivinen; ryhmässä julkaistaan yli 1000 uutta avausta kuukaudessa, eli reilut 30 päivässä. Tietyt julkaisut herättävät laajempaa keskustelua ja tietyt avaukset jäävät yksittäisiksi huuteluiksi. Ryhmä on avoin, eikä keskustelun seuraaminen vaadi siis ryhmään liittymistä, mikä tutkimuksen

kannalta helpottaa, koska voin jättäytyä reilusti ryhmän ulkopuolelle ja keksittyä ryhmän keskustelun seuraamiseen ja analysointiin. Ryhmän jäseniä on ollut noin 10 000 ja tutkimuksen kannalta ryhmässä oli tarpeeksi keskusteluun osallistujia. Jokaiseen tutkielmaan poimimaani julkaisuun osallistui 20-50 kommentoijaa, joten koen että otanta oli riittävän laaja tämän kyseisen ryhmän sisällä. Rajat kiinni! -Kansanliike Facebookryhmä on myös avoimesti maahanmuuttoa vastaan, ryhmän tarkoituksena on ”toimia hullua avointen rajojen politiikkaa vastustavien yhteydenpidon ja keskustelun kanavana” (Rajat kiinni! -Kansanliike Facebookryhmän kuvaus). Niinpä oletukseni, että ryhmästä löytyisi keskustelua, jossa suvakkiviha olisi löydettävissä, osoittautui oikeaksi.

Suomalaista maahanmuuttokeskustelua ja eritoten maahanmuuttokriittisyyttä on analysoitu aiemminkin, mutta lähinnä poliittisessa kontekstissa. Jouni Tilli (2017) analysoi erityisesti Sipilän hallituksen ulostuloja retoriikan näkökulmasta, Suvi Keskinen, Anna Rastas ja Salla Vuori (2009) ovat tutkineet maahanmuuttokriittisyys-ilmiotä poliittisissa puheenvuoroissa ja Jussi Förbom (2010) on tarkastellut maahanmuuton puhetapoja eduskunnassa. Nämä esimerkit siis kaikki ovat käyttäneet aineistonaan virallisia puheita tai poliittisten päättäjien ulostuloja. Halusin tutkielmassani keskittyä analysoimaan niin sanotusti tavallisten ihmisten sanomisia; siihen miten ”kansa” asiasta puhuu. Aiempaa suomalaista tutkimusta Facebookissa käydystä maahanmuuttokeskustelusta en ole löytänyt.

Turvapaikanhakijoiden määrän lisääntymistä kuvaillaan usein ”tulvana” tai ”räjähtämisenä, joka antaa kuvan maahanmuuton hallitsemattomuudesta (Keskinen, Rastas & Tuori 2009, 8). Vuoden 2015 ennätysmääräisen turvapaikkahakemusten määrää uutisoitiin näyttävästi ”Pakolaiskriisi vyöryy Suomeen” (Keskisuomalainen 2015). Maahanmuutosta ja pakolaisista puhuttaessa käytetään usein puhetapoja, jotka luovat uhkakuvia ja pelottavat. Maahanmuuttovastainenpolitiikka on yleistynyt Suomessa ja siitä on tehty salonki kelpoista lanseeraamalla ”maahanmuuttokriittisyys” ikään kuin neutraalina katsantotapana. Samaan aikaan kun poliittiselta kentältä alkoi tulla entistä

enemmän kriittistä maahanmuuttokeskustelua, alkoivat netin rasistiset kirjoitukset lisääntyä. (Keskinen 2009, 33-35, 40.) Vuoden 2015 ”pakolaiskriisi” on tuonut takaisin samat teemat, jotka näkyivät jo vuoden 2008 ja 2009 maahanmuuttokeskustelussa: puhutaan Suomen ”vetovoimaisuustekijöistä” ja ”haittamaahanmuutosta”. Se, miten asioista puhutaan, on yhtä tärkeää kuin se, mistä puhutaan.

Puhetapojen tutkimiseen diskurssianalyysi toimii erinomaisesti ja tässä työssä diskurssianalyysi toimii paitsi menetelmänä myös teoreettisena kehyksenä tutkielmalle. Se, miten asioista puhutaan, rakentaa todellisuutta (Jokinen, Juhila & Suoninen 2016, 26). Tähän näkökulmaan perustuu tutkielmani. Miten maahanmuutosta puhutaan, rakentaa maahanmuuton todellisuutta. Miten suvakeista puhutaan, rakentaa suvakin todellisuutta. Diskurssianalyysin avulla löysin aineistosta selkeitä teemoja, diskursseja, joita tarkastelin lähemmin. Noudatin aineiston analysoinnissa Pietikäisen & Mäntysen (2009) ohjetta, joka neuvoo jokaisessa analyysin vaiheessa kirjoittamaan, kirjoittamaan ja kirjoittamaan. Kirjoittamisen avulla on tutkijalla mahdollisuus löytää vastaus asettamiinsa tutkimusongelmiin. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 166.) Minun lähtökohtanani on ollut selittää suvakkivihaa; vastata tutkimuskysymyksiini siitä mitä suvakkiviha on ja mihin keskusteluun se kiinnittyy.

8.2 Pohdintaa analyysista

Maahanmuuttokeskustelussa esiintyvä suvakkiviha on kiinnittynyt rasismiin rodullistamisen kautta. Rodullistamalla suvakkia saadaan puheessa luotua sitä tarvittavaa Toinen versus Itse -asetelmaa, jolloin vastakkainasettelulla suvakista tehdään vihollinen. Juuri se vastakkainasettelu Itsen ja Toisen välille synnyttää hiarkista ihmiskäsitystä, ja jo itse prosessi synnyttää syrjivää kieltä ja käytäntöä (Miles 1994, 61). Suvakista tehdään se Toinen, kun ”maahanmuuttokriittinen” on se Itse; vastakkainasettelun kautta luodaan eriarvoisuutta: kun suvakki on tyhmä ja maanpetturi, niin Itse on älykäs ja tosi isänmaallinen. Tämä diskurssi tuo

mieleen sotapropagandan, jossa poliittinen naisvihollinen leimataan voimakkaasta toiseuttamisen keinona kansannousujen ja sotien yhteydessä; Suomessa polarisaatio punaisten "haureellisten" ja valkoisten "hyveellisten" naisten välille luotiin juuri vastakohtien kautta (Lintunen 2007, 154).

Aineistosta nousi myös hyvin selkeä sukupuolittumisen diskurssi; sukupuolella on merkitystä suvakivihassa. Suvakki voi olla monenlainen, sillä ei sinänsä ole rajoja; onhan kokonaiset yhteisöt ja tahotkin suvakkeja, kuten "suvakkimedia" tai "suvakkihallitus". Yleisimmin kuitenkin suvakki on maahanmuuton puolesta puhunut kantasuomalainen nainen, joka mielletään poliittisesti vasemmalle. Suvakkinaista pyritään vähättelemään ja hänen uskottavuuttaan rikotaan; suvakki on tyhmä, hullu ja juoppo. Suvakki seksualisoidaan ja esitetään himokkaana ja likaisena. Suvakkinaisen nähdään seksuaalisesti aktiivisena, riettaana olentona, joka houkuttelee vihollismiehiä hekumallisuudellaan. Suvakkitermiä usein korostetaan vielä huora-päätteellä, joka korostaa juuri naisen seksuaalisuuden tässä yhteydessä. Suvakkihuora antautuu vihollisen vuoteeseen, on maahanmuuttajan kelkassa eikä oikean suomalaisen miehen mukana. Tuo vääränmaalainen mies tulee sekoittamaan suomalaista kulttuuria ja suvakkinaisen antaa tähän keinon.

Puhetavaltaan suvakkiin kohdistuva vihapuhe on samankaltaista kuin punakaartilaisiin naisiin 1900-luvun Suomessa. Naiset jaoteltiin neljään tyyppiin: aseellisiin susinarttuihin, punaisen armeijan kirjaimellisesti synnyttäneisiin puna-äiteihin, venäläisten kanssa seurusteleviin ryssänmorsiammiin sekä sairaanhoitotehtävissä olleisiin lemmensisariin (Lintunen 2007, 147-151). Susinartut olivat näistä pelottavimpia ja aseisiin tarttuneita naisia kutsuttiin villieläimiksi, maanpettureiksi ja epärationaalisiksi. Aseellisiin punakaartilaisiin liittyneet nuoret naiset olivat suurimmaksi osaksi Sosialidemokraattisen Nuorisoliiton jäseniä. Usein juuri naiset saivat ankaramman kohtelun ja poliittisesti aktiivisten naisten ajateltiin olevan "vapaata riistaa". (Pekkalainen & Rustanius 2007, 91-92.) Susinarttu termillä pyrittiin selkeästi eläimellistämään punakaartilaisia naisia ja alentamaan heitä, jotta heidän kaltoinkohtelu olisi

hyväksytympää. Susi on peto idästä, venäläisten käskyläinen. Naisten kuvaaminen sudeksi, pedoksi oli tarkoituksenmukaista, ja petojen ampumisesta ja metsästyksestä puhuttiin avoimesti. Näin tehtiin julkisessa keskustelussa hyväksyttäväksi punakaartilaisten naisten julma kohtelu. Keskusteluun osansa toi myös ajatus rotupuhtaudesta, punakaartilaisten ajateltiin sekoittavan venäläistä verta suomalaiseen perimään. Näin sekä punaiset naiset että heidän jälkeläisensä eivät olleet enää ”puhtaita suomalaisia” (Lintunen 2007, 148-150). Poliittisen naisen seksualisointi kuuluu siis sekä susinarttu että suvakkihuora keskusteluun, sillä pyritään leimaamaan naiset jollakin tavalla irstaiksi tai likaisiksi. Poliittinen nainen on vastakohta puhtaalle eloveena-naiselle, ”oikealle” suomalaiselle naiskuvalle.

Vuonna 1998 tehdyn suomalaisen sosiologisen tutkimuksen mukaan 12% suomalaisista pitää itseään rasistisena; samassa kyselyssä kuitenkin jopa 55% vastaajista vastasi myöntävästi kohtaan: Suomalaiset naiset ihastuvat liian helposti ulkomaalaisiin miehiin (Puuronen 2011, 35-36). Suomessa eri etnisyyksien väliset suhteet tuomitaan siis aika voimakkaasti ja tätä myös suvakkivihassa toistetaan. Suvakkinaista saakin vihata, koska hän on pettänyt oman kansakuntansa. Oikeuttamisen diskurssi on aineistossa kaikkein näkyvin ja itselle ehkä kaikkein yllätyksellisin. Suvakkiviha koetaan perustelluksi ja oikeutetuksi, koska perinteinen Suomi on hyökkäyksen alla. Suvakki vaarantaa suomalaisen sanavapauden, länsimaiset ihmisoikeudet ja suosii muunmaalaista oman kansan edelle. Vihapuhetta ei välttämättä edes tunnusteta vihapuheeksi, koska se oikeutetaan totuuden puhumisena. Samalla tavoin maahanmuuttokriittikkona voi huoletta arvostella maahanmuuttoa, ilman että vaikuttaa rasistilta (Förbom 2010, 39), koska hän vain puhuu totta. Tähän oikeutuksen diskurssiin kuuluu myös tunne salaliittoteorioista. Suvakeilla koetaan olevan salaliitto, jonka perimmäisenä tarkoituksena on tuhota Suomi. Niinpä heidän vihansa ja ärtymyksensä on oikeutettua ja itse asiassa, jos vain muut heräisivät tähän heidän agendaansa, niin Suomi saataisiin pelastettua. Voimakkaana oikeutuksessa läpikuultaa kuitenkin vastakkain ajattelu; ryhmäläisten maailmassa on me vastaan te -ajattelu, jossa taistelu on jatkuvaa.

8.3 Lopuksi

Tämä työn tarkoituksena on ollut selvittää suvakkihihaa; mitä se on ja mihin yhteyskunnalliseen keskusteluun se kiinnittyy. Ja tällä työllä olen siihen vastannut. Minun tutkimani suvakkihiha on ”vain” sanallista, mutta kovin häiritsevää ja vahingollista. Vihapuhe on ehkä nykyisin jo muotisana, mutta se ei poista siitä sen ongelmallisuutta. Vihapuhetta perustellaan sanavapaudella, oikeudella ilmaista itseään, mutta vihapuhetta on aina joku vastaanottamassa. Toisessa päässä on oikeita ihmisiä, joita vihapuhe pelottaa ja uhkaa. Meillä on kuitenkin historiassa esimerkkejä siitä, mihin vihapuhe voi johtaa – se voi johtaa todelliseen väkivaltaan.

Muutamia huomioita vielä tähän loppuun siitä mitä aineistosta en löytänyt. Diskurssianalysissä myös puuttuvat merkitykset kertovat ilmiöstä (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 167). Aineisto oli yllättävän yksimielinen, niin suvakkihiha, avoin rasismi kuin väkivaltaan saivat kannatusta ja tykkäyksiä; ryhmästä ei edes löytynyt niin sanottua toppuuttelijaa, joka olisi yrittänyt hillitä ulostuloja. Poikkeavat mielipiteet, kun verkossa olevista ryhmistä puuttuvat, niin se luo illusion, että ryhmän mielipide vastaa enemmistön ääntä myös verkon ulkopuolella (Pöyhtäri, Haara & Raittila 2013, 46). Juuri tämä rasismin arkipäiväistymisen tunne on hälyttävä; ryhmäläiset voivat tuntea oikeutusta vihapuheeseen ja rasismi voi kärjistyä netistä myös arkielämän kanssakäymisiin. Myös sanan pakolainen käyttö ryhmässä on hyvin harvinaista. Se esiintyi minun aineistossani vain yhden kerran, kun taas termejä kuten maahantunkeutuja, maahanmuuttaja, muslimi, roskaväki ja niiden lyhenteitä käytettiin erittäin vuolaasti. Kenties pakolainen-termi tuo mieleen ihmisen, jolla on oikea hätä, joka pakenee jotain ja joka ei ole itse vastuussa omasta ahdingostaan. Ja sellaista mielikuva ei sovi ryhmän ideologiaan.

Tutkimusaineisto on otettu avoimesti maahanmuuttovastaisesta Facebook-ryhmästä, jossa keskusteluun osallistuvat sekä nimimerkilliset että niin sanotusti

oikeat profiilit. Nämä ovat seikkoja, jotka tulee huomioida, kun punnitaan tutkimuksen luotettavuutta ja tulosten yleistettävyyttä. Tässä ryhmässä suvakkivihaa oletettiin olevan ja täällä se on hyvin näkyvää. Ryhmässä on suvakkivihaan kannustava ilmapiiri, joten sen ilmeneminen on helppo huomata. Tutkimuksen tarkoituksena on ollut ymmärtää mitä suvakkiviha on, ja siihen tämä aineistokeruupaikka on ollut perusteltu; sinänsä suvakkivihan yleisyydestä ei tämän aineiston perusteella tehdä johtopäätöksiä. Ryhmä elää tietynlaisessa kuplassa, jossa tosiaan vastapuolen äänet puuttuvat kokonaan, joten ryhmässä jaetut miipiteet suvakeista ja maahanmuutosta ovat hyvin kärjistettyjä. Ryhmässä käyty keskustelu antaa räikeän kuvan suvakkivihasta, mutta tulkinnot suvakkivihan ominaisuuksista pätevät myös ryhmän ulkopuolella esiintyvään suvakkivihaan.

Suvakkiviha on ilmiönä mielenkiintoisen moniulotteinen ja tämän työn ote siihen on ollut hyvin tunnusteleva. Aihetta on niin sanotusti päästy vasta pintaraapaisemaan. Ilmiön monimutkaisuus on houkuttelevaa, mutta hyvällä rajaavalla otteella aiheesta on pyritty esittämään selkeä kuva. Ilmiön laajuus tietysti antaa mahdollisuuksia erittäin monipuolisille jatkotutkimuksille. Erityisen mielenkiintoisena pidän suvakkivihan henkilöitymistä; miten suvakkiviha henkilöityy. Ryhmässä tietyt henkilöt, lähinnä poliitikot, maalataan arkkivihollisiksi ja he edustavat jonkinlaista suvakin arkkityyppiä. Myös tässä ajattelussa sukupuolittuminen on läsnä voimakkaasti, joten sen teeman jatkaminen olisi erityisen mielekäästä.

Lähdekirjallisuus:

Bjurwald, Lisa 2011. Euroopan häpeä. Rasistinen voittokulku. Helsinki: Art House.

Borchgrevink, Aage Storm 2014. Norjalainen tragedia: Anders Behring Breivik ja tiet Utøyalle. Kuopio: Scanria.

Euroopan Komitea 2009: Fact sheet 4. Hate Speech. (luettu 29.03.2016) Saatavilla: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&id=1477721&direct=true>

Euroopan Neuvosto 2016, Code of conduct on countering illegal hate speech online. (Luettu 31.05. 2016) Saatavilla: http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/hate_speech_code_of_conduct_en.pdf

Facebook: Ohje- ja tukikeskus. (luettu 28.04.2018) Saatavilla: https://www.facebook.com/help/?helpref=hc_global_nav.

Förbom, Jussi 2010. Hallan vaara. Merkintöjä Maahanmuuton puhetavoista. Helsinki: Like Kustannus.

Haasio, Ari 2013. Netin pimeä puoli. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Hall, Stuart 1999. Identiteetti. Tampere: Vastapaino.

Hallituksen esitys ulkomaalaislain muuttamisesta. (luettu 12.07.2016) Saatavilla: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/HE_43+2016.pdf

f

Hannula, Ilari 2015. Vihapuhe ja Sananvapaus Rikoslakiin vuonna 2011 tehtyjen muutosten valmistelussa. Teoksessa Riku Neuvonen (toim) 2015. Vihapuhe Suomessa. Porvoo: Edita Publishing Oy, s. 165-190.

Hanski, Jari 2006. Juutalaisviha Suomessa. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Jokinen Arja, Juhila Kirsi & Suoninen Eero 2016. Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö. Tallinna: Kustannusosakeyhtiö Vastapaino.

Jokinen Arja, Juhila Kirsi & Suoninen Eero 1993. Diskurssianalyysin aakkoset. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Joronen, Mikko & Salonen Annamari 2006. Rasismi ja etninen syrjintä – ajatuksia ja tekoja. Teoksessa Annamari Salonen & Susan Villa (toim.) 2006. Rasismi ja etninen syrjintä Suomessa 2005. Helsinki: Ihmisoikeusliitto ry, s. 15-73.

Julkisen sanan neuvosto 2011, Journalistin ohjeet ja liite. (luettu 31.05. 2016) Saatavilla: http://www.jsn.fi/journalistin_ohjeet/.

Keskinen, Suvi, Rastas Anna & Tuori, Salla (toim) 2009. En ole rasisti, mutta... Maahanmuutosta, monikulttuurisuudesta ja kritiikistä. Tampere: Vastapaino.

Keskinen, Suvi 2009. Pelkkiä ongelmia? Maahanmuutto poliittisen keskustelun kohteena. Teoksessa Suvi Keskinen, Anna Rastas & Salla Tuori (toim) 2009. En ole rasisti, mutta... Maahanmuutosta, monikulttuurisuudesta ja kritiikistä. Tampere: Vastapaino, s. 33-45.

Keskisuomalainen 2015. Pakolaiskriisi vyöryy Suomeena – Sipilä: jo suurempi ongelma kuin taloustilanne. Saatavilla: <https://www.ksml.fi/kotimaa/Pakolaiskriisi-vyöryy-Suomeen---Sipilä-jo-suurempi-ongelma-kuin-taloustilanne/373697>. Luettu 25.05.2018.

Korhonen, Johanna 2013. Kymmenen polkua populismiin. Helsinki: Into Kustannus Oy.

Laaksonen, S.-M. (2016). Sosiaalinen media — tutkimusaineiston hankala aarrearkku. *Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti*, 53(2). Saatavilla: <https://journal.fi/sla/article/view/56925> (Luettu 28.04.2018)

Lietsala, Katri & Sirkkunen, Esa 2008. Social Media. Introduction to the Tools and Processes of Participatory Economy. Tampere: Tampereen Yliopisto.

Lintunen, Tiina 2007. Susinarttuja ja pahuuden lähteitä – stereotyyppioita punaisista naisista. Teoksessa Vuorovaikutuksia. Timo Soikkasen juhlaKirja. Vesa Vares (toim.) Turku: Turun historiallinen yhdistys. s. 146-156.

Lintunen; Tiina 2010. Punaiset naiset aikansa naiskuvan haastajina. Teoksessa Suomi muuttuvassa maailmassa. Ulkosuhteiden ja kansallisen itseymmärryksen historiaa. Erkkä Railo & Ville Laamanen. Porvoo: Edita Publishing Oy, s. 115-134.

Maahanmuuttovirasto 2014, Turvapaikanhakijat 2014, (luettu 28.03.2016) Saatavilla: http://www.migri.fi/tietoa_virastosta/tilastot/turvapaikka-ja_pakolaistilastot.

Maahanmuuttovirasto 2015, Turvapaikanhakijat 2015 (luettu 28.03.2016) Saatavilla: http://www.migri.fi/tietoa_virastosta/tilastot/turvapaikka-ja_pakolaistilastot.

Marttila, Anne-Maria 2003. Ruumiin politiikkaa. Turku: Turun yliopisto. Poliittisen historian laitos.

Miles, Robert 1993. Racism after Race Relations. London: Routledge.

Miles, Robert 1994. Rasismi. Jyväskylä: Vastapaino.

Neuvonen, Riku (toim) 2015. Vihapuhe Suomessa. Porvoo: Edita Publishing Oy.

Pekkalainen, Tuulikki & Rustanius, Seppo 2007. Punavankileirit. Suomalainen murhenäytelmä 1918. Helsinki: Kustannusyhtiö Tammi.

Pietikäinen, Sari & Mäntynen, Anne 2009. Kurssi kohti diskurssia. Tallinna: Vastapaino.

Puuronen, Vesa 2011. Rasistinen Suomi. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Potter, Jonathan & Wetherell, Margaret 1989. Discourse and Social Psychology. London: Sage Publications.

Pöyhtäri, Reetta, Haara, Paula & Raittila, Pentti 2013. Vihapuhe sananvapautta kaventamassa. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.

Rajat kiinni! -Kansanliike Facebook-ryhmä

Saatavilla: <https://www.facebook.com/groups/rajat.kiinni.kansanliike/about/>.

Rantanen, Matias 2015. Miksi viha kerää klikkauksia. Nuorten Lääkärien Yhdistys. (luettu 04.06.2016) Saatavilla: <http://www.nly.fi/artikkeli/miksi-viha-keraa-klikkauksia>

Rastas, Anna 2005. Rasismi. Oppeja, asenteita, toimintaa ja seurauksia. Teoksessa Anna Rastas, Laura Huttunen, & Olli Löytty (toim.) Suomalainen vieraskirja. Kuinka käsitellä monikulttuurisuutta. Tampere: Vastapaino, s. 69-116.

Rastas, Anna 2009. Rasismien kiistäminen suomalaisessa maahanmuuttokeskustelussa. Teoksessa Suvi Keskinen, Anna Rastas & Salla Tuori (toim.) En ole rasisti, mutta... Maahanmuutosta, monikulttuurisuudesta ja kritiikistä. Tampere: Vastapaino, s. 47-64.

Rikoslaki viittaukset (luettu 31.05. 2016)

Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>

Rikoslaki 11:10 Kiihottaminen kansanryhmää vastaan

Rikoslaki 11:10a Törkeä kiihottaminen kansanryhmää vastaan

Rikoslaki 11:11 Syrjintä

Rikoslaki 17:10 Uskonrauhanrikkominen

Rikoslaki 17:1 Julkinen kehottaminen rikokseen

Rikoslaki 24:9-10 Kunnianloukkausrikokset

Rikoslaki 25:7 Laiton uhkaus

Rikoslaki 25:7a Vainoaminen

Saresma, Tuija 2010. Kokemuksen houkutus. Teoksessa Käsikirja sukupuoliin. Tuija Saresma, Leena-Maija Rossi & Tuula Juvonen. Tampere: Vastapaino, s.59-74.

Sisäministeriö 2016, Perheenyhdistämisen edellytyksiin tiukennuksia. (luettu 12.07.2016)

Saatavilla:

http://www.intermin.fi/fi/ajankohtaista/uutiset/maahanmuutto/1/0/perheenyhdistamisen_edellytyksiin_tiukenuksia_66891

Suominen, Jaakko, Östman, Sari, Saarikoski, Petri & Turtiainen Riikka 2013. Sosiaalisen media lyhyt historia. Tallinna: Gaudeamus Oy.

Strømmen, Øyvind 2013. Äärioikeisto, vastajihadismi ja terrorismi Euroopassa. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Sundström, Leif 2007. Fasismi. Helsinki: Like: Suomenrauhanpuolustajat.

Talvitie, Eveliina 2013. Keitäs tyttö kahvia. Naisia politiikan portailla. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Terkamo-Moisio, A., Halkoaho, A., & Pietilä, A.-M. (2016). Sosiaalinen media tieteellisessä tutkimuksessa – Tutkimuseettisiä näkökulmia. *Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti*, 53(2). Saatavilla: <https://journal.fi/sla/article/view/56923> (Luettu 28.04.2018)

Tilli, Jouni 2017. Miten puhumme, kun puhumme politiikkaa? Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Vuori, Jaana 2001. Äidit, isät ja ammattilaiset. Sukupuoli, toisto ja muunnelmat asiantuntijoiden kirjoituksissa. Tampere: Tampere University Press.

Yle 2013, Me tiedämme missä asut. (luettu 29.03.2016) Saatavilla: http://yle.fi/uutiset/me_tiedamme_missa_asut/6590408.